

časopis pro vězeňství a kriminální prevenci

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ

1/2020

**DĚKUJEME,
ŽE JSTE TO ZVLÁDLI**

REPORTÁŽ

str. 12

ROZHOVOR

str. 2

REPORTÁŽ

str. 12

ZPRÁVY Z VĚZNIC

str. 16

TÉMA

str. 18

RESOCIALIZACE

str. 24

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA

str. 25

VĚZNICE ČR

str. 29

ZAHRANIČÍ

str. 38

DUCHOVNÍ SLUŽBA

str. 40

SPORT

str. 42

KULTURA

str. 44

V DOBĚ PANDEMIE

str. 18

NADAČNÍ HOKEJOVÉ UTKÁNÍ

str. 42

Vážení čtenáři,

číslo časopisu České vězeňství, které držíte v rukou, vznikalo v těžkém období, které nikdo z nás ještě nezažil a které se citelně dotklo nejen našeho sboru a jeho fungování, ale také každého z nás osobně. Rádi bychom vám na následujících stránkách představili, co tato doba znamenala pro Vězeňskou službu České republiky, jaké problémy a jaká omezení nám přinesla a jak jsme se je pokoušeli zvládnout a překonat.

Dovolte mi ale, abych využil tohoto místa především k poděkováním všem našim lidem - příslušníkům, občanským zaměstnancům za vynikající pracovní nasazení a perfektně odvedenou práci: Bez vašeho zodpovědného přístupu v době epidemie bychom tuto situaci nezvládli tak úspěšně, jako se nám to podařilo. Jsme jednou z mála zemí v Evropě, kde se ve věznicích nenakazila žádná vězněná osoba, vyhnuly se nám také nepokoje, i to je výsledkem vaší skvělé práce.

Děkuji všem, kteří okamžitě zapojili vězně do šití roušek a do vývoje a výroby dalších ochranných prostředků. Významně jsme se tak mohli podílet na pomoci v celé zemi a opět jsme ukázali, že jsme bezpečnostním sborem, který umí pomáhat. Pomoc druhým není pro vězeňskou službu nějakým novým tématem, je to cíl a úsilí, které je a vždy bylo součástí našeho společenského poslání. Jsem hrdý, že mohu být v čele bezpečnostní složky, ve které pracují lidé, kteří se umějí postavit čelem ke krizovým situacím a kteří svou práci vykonávají profesionálně.

genmjr. PhDr. **Petr Dohnal**,
generální ředitel VS ČR

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ Č. 1/2020

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423

Editor: Robert Blanda

Grafická úprava: Karel Neuvirt

Foto: Vězeňská služba České republiky, archiv redakce

Foto na straně 1: Petr Kuchynka, Věznice Bělušice

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4

<http://www.vscr.cz>

telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné:

e-mail: to@grvs.justice.cz

Výroba: tiskárna Vazební věznice Praha-Pankrác

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2020, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

Náměstek generálního ředitele pro bezpečnost a kontrolu

Jiří Ruprecht

MODERNIZACE VÝZBROJE A VÝSTROJE NÁM POMŮŽE ZÍSKAT NOVÉ LIDI

Jedním z hlavních úkolů Vězeňské služby ČR je udržovat pořádek a bezpečnost v objektech jejích činností. To, že bezpečnost není samozřejmost, přišel v době humanizace vězeňství připomenout Jiří Ruprecht na pozici nového náměstka generálního ředitele pro bezpečnost a kontrolu. Zkušenosti čerpá ze své téměř třicetileté praxe u Vězeňské služby ČR. Do Věznice Mírov se hlásil na post řidiče, zažil ale také střežení hradu na věži v pozici strážného. Svůj vřelý vztah ke psům dokázal zúročit jako psovod. Nejlepší služební léta prožil v době realizace eskort, kdy se svými kolegy zavedli taktiku eskort a výcviku pod jednotným velením. Fyzickou zdatnost a služební přípravu vštěpoval nejen nováčkům jako inspektor pro služební přípravu. A s jeho manažerskými pozicemi 1. zástupce a ředitele na pozici téměř 15 let je spjat administrativní pořádek a požadovaná kázeň na vysoké úrovni.

V době vašeho nástupu do funkce se naplno rozjela řada opatření spojená se zamezením šíření onemocnění COVID-19. Můžete popsat toto nestandardní období?

Na COVID-19 zareagovalo vedení vězeňské služby velmi rychle. V průběhu bylo přijato téměř 200 opatření, která měla zamezit šíření této nemoci. Prakticky jako jediná vězeňská služba v Evropě jsme neměli žádnou pozitivně testovanou vězňskou osobu, což si myslím, že je ohromný úspěch.

Jakou prioritu jste si na svém postu stanovil?

Upevnit pozici bezpečnosti a zefektivnit kontrolní systém. Bezpečnost je důležitá při všech činnostech ve věznici a kontroly by neměly být kvantitativní, ale kvalitativní.

Máte ještě další cíle, vize?

Ano, mám. Budu usilovat o obměnu výzbroje – krátké zbraně v návaznosti na EVO A1 Scorpion, včetně donuco-

vacích prostředků, vylepšení výstroje příslušníků a o změnu služební a profesní přípravy. K tomu bych také chtěl, aby začaly fungovat regionální výcviky pod funkcí instruktora-metodika služební přípravy a výcviku. Důležitý je výcvik příslušníků, a to nejen při střeleckých cvičeních, ale i při provádění každodenních činností. Navrhnul jsem generálnímu řediteli optimalizaci odboru vězeňské a justiční stráže a budeme pracovat na změně v provádění mezikrajových eskort. S bezpečností je samozřejmě také spojena nutnost postupné obměny zabezpečovací techniky včetně kamerového systému.

Jak vyřešit problém, že noví lidé se dnes k vězeňské službě nehrnou a příliš nezabírá ani náborový příspěvek?

Díky změnám ve výzbroji, výstroji, výcviku a zlepšování podmínek pro výkon služby a práce může být zaměstnání u vězeňské služby pro mnohé zajímavé.

Jak hodnotíte spolupráci s ostatními bezpečnostními sbory?

Podporuji součinnostní výcviky s policií, armádou a celní správou. Je to příležitost, kdy si předat zkušenosti a dovednosti.

Máte nějaké motto?

A co byste vzkázal zaměstnancům vězeňské služby?

Mé motto je Spravedlivě přísný, přísně spravedlivý. Byl bych rád, aby si všichni uvědomili, že jsme jedním z bezpečnostních sborů ČR, v jakém prostředí pracujeme a že bezpečnost je jak statická, tak i dynamická, a proto je důležité táhnout za jeden provaz.

Karel Netík

V PŘEPLNĚNÉM KRIMINÁLU SE TOHO MOC UDĚLAT NEDÁ

PhDr. Karel Netík patří mezi nejznámější soudní znalce v oboru psychologie v České republice. Méně se už ale ví, že v době po revoluci pracoval přes dva roky na tehdejší správě Sboru nápravné výchovy a stál u zrodu první novodobé koncepce českého vězeňství. Nejen o tom jsme si spolu dlouho a otevřeně povídali. Ostatně tak, jak je pro doktora Netíka typické.

Po základní škole jste vystudoval střední průmyslovou školu elektrotechnickou a poté nastoupil do zaměstnání v oboru. Jak jste se dostal později od slaboproudu k psychologii?

Já jsem původně ani moc studovat psychologii nechtěl, ale ukecal mě k tomu kamarád, abychom tam šli spolu. Říkal jsem si, že půjdu dál na elektrotechniku, a o psychologii jsem v té době nic nevěděl. Nakonec jsem šel přece jen s ním. Předtím jsem si přečetl takovou útlou knížku o psychologii. Úvod do studia psychologie nebo tak nějak se to jmenovalo. No a já jsem se tam dostal a on ne. Takže za to, že jsem vystudoval psychologii, může vlastně kamarád. Ale kdyby mne to vůbec nezajímalo, tak bych tam nešel. Musím říct, že mne nikdy až tak moc nevzrušovalo pomáhat lidem. Spíše jsem byl zvědavý, a tak mne bavil zejména výzkum a diagnostika. Odborně mě nejvíce ovlivnil především doktor Neumann (pozn. PhDr. Ing. Jan Neumann, CSc., byl forenzní psycholog a soudní znalec. Pracoval např. v Psychiatrické léčebně Horní Beřkovice a ve Výzkumném ústavu kriminologickém, 1925–2003). Když jsem vyšel ze školy a dostal se k němu ve Výzkumném ústavu kriminologickém, byl to on, kdo mě učil forenzní psychologii, diagnostiku i uvažovat.

Kdo Vás získal v roce 1991 pro práci ve vězeňství? Byla to náhoda, nebo odborný zájem?

Před nástupem do tehdejšího Sboru nápravné výchovy jsem pracoval ve Výzkumném ústavu kriminologickém. Po revoluci se stal ve věznici v Ruzyni takový dost ošklivý případ, kdy tři mladiství zavraždili čtvrtého, takovým děsivým způsobem ho vlastně utýrali. V té době jsem už působil jako soudní znalec a tento případ jsem tak posuzoval společně s kolegy-znalci. Osobně jsem se znal s Karabcem už z Kriminologického ústavu (pozn. JUDr. Zdeněk Karabec, CSc., byl dlouholetý odborný pracovník Výzkumného ústavu kriminologického, od července 1990 do dubna 1995 pracoval jako generální ředitel nejdříve SNV, později VS ČR, 1932–2018) a ten mi nabídl práci vedoucího studijně výzkumné skupiny na základě naší předchozí spolupráce. V návaznosti na tento zmiňovaný případ vraždy jsem navštěvoval pražské věznice a vyhledával pravděpodobně šikanující jedince. Ten mladistvý totiž vůbec ve vazbě být neměl. Ale už předtím jsem se věnoval v rámci výzkumu také osobnosti pachatele, takže jsem o vězeňství něco tušil. Nastoupil jsem jako občanský zaměstnanec a byl jsem přímo podřízen náčelníkovi Správy SNV, později tedy generálnímu řediteli VS ČR.

Pracoval jste na správě Sboru nápravné výchovy v pohnuté porevoluční době. Co představovalo hlavní náplň vaší práce?

Byla to hlavně doba hektická a plná problémů. Když jsem sem nastoupil, tak se například někdo rozhodl, že se vymění všichni ředitelé věznic, a mne, jako psychologa, pověřil Karabec psychologickým vyšetřováním těchto uchazečů. Řada z nich prskala a nakonec to byla spíše formální záležitost. Také na správě probíhaly prověrky, zkraje podle nejasných kritérií. Já jsem říkal: Co to je mravní kritérium? Stanovil někdo, co je mravní a co je už nemravní? Bylo prostě třeba nastavit kritéria tak, aby si je lidé nemohli vykládat různě a zneužívat, protože v tom to byla doba opravdu hnusná. Lidé psali anonymy a udávali se navzájem. Hlavní náplní mé práce pak byla příprava reformy českého vězeňství, která byla v roce 1992 přijata a odsouhlasena i Radou Evropy. A byla postavena na třech základních pilířích: otevření se navenek, zcivilnění a decentralizace (více viz-infobox). Doba po revoluci byla opravdu hodně o lidech. Náš mančaft, který jsme tady vytvořili se Stoudou Hájkem (pozn. rozhovor s PhDr. Stanislavem Hájkem byl publikován v ČV č. 4/2017) a Zdeňkem Kovaříkem (rozhovor s Mgr. Kovaříkem byl publikován v ČV č. 1/2019), byl dost

Foto: Hana Löffelmannová

dobrej. Jak ale Zdeněk odešel na mini-sterstvo spravedlnosti a Standa na vnitra, tak se to začalo horšit. My jsme tady měli ostrov, kde se dalo pracovat, nepochybně ostatní měli jiný, ale ten elán už přešel, protože bylo jasné, že to tak jednoduché prostě nebude.

Po revoluci byly některé ústavy zrušeny, např. Libkovic, Minkovice či Mladá Boleslav, vyrostly však věznice nové, např. Jiřice, Světlá nad Sázavou či Rapotice...

My jsme si tehdy mysleli, že tolik věz-nic ani nebude třeba. Že přece jenom dojde ke změně trestní politiky, ale to se prakticky nestalo. Pořád máme přeplněné kriminály a přes 20 tisíc vězňů. To jsme měli i v době, když jsme byli ČSSR.

Osobně jsem byl u toho, když se jed-nalo o převzetí Jiřic. Tehdy jsem doporu-čoval, aby se z toho udělala školní věznice, kde by se zaučovali noví pří-slušníci a zaměstnanci. Vlastně to, co je dnes ve Stráži pod Ralskem. Bylo to kousek od Prahy, takže lépe do-stupné, a pozemky umožňovaly různé aktivity. Například pěstování země-dělských plodin. Celý objekt byl ale ve velmi dezolátním stavu, domy byly po armádě doslova vybydlené, a tak tam vzniklo to, co tam je dnes. (Věznice Ji-řice vznikla rekonstrukcí kasárenských objektů v bývalém vojenském prosto-ru, které sloužily jako hlavní velitelství Sovětské armády. Dne 1. 8. 1991 byl Rozkazem ministra spravedlnosti zří-zen útvar Sboru nápravné výchovy Ji-řice. Původní koncepce předpokládala vybudování Institutu vzdělávání VS ČR pro 500 posluchačů, objektů VTOS s kapacitou 500 míst a objektů VV s kapacitou 200 míst. V roce 1993 došlo ke změně koncepce výstavby a věznice začala od 17. června 1994 fungovat jako věznice pro odsouzené s dohledem a dozorem. Dnes je to věz-nice s ostrahou, s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení.)

Po roce 1989 došlo v českém vězeňství také k zásadním změnám ve vstrojování. Zelené uniformy vzor oliva byly ponechány ve výstroji víceméně až do roku 1993, poté byl služební stejnokroj nahrazen kombinací tmavomodré a šedé barvy. Doslechla jsem se, že vy osobně jste byl v této době tzv. u toho.

Po mně tady zůstaly dodnes ve vě-zeňství dvě věci: koncepce vězeňství

a barva současných uniforem (smích). Zrovna jednou, když jsem nebyl na gremiální poradě a zastupovala mne tam Míla Urbanová (pozn. PhDr. Mi-luše Urbanová, forenzní psycholož-ka, pracovnice Výzkumného ústavu penologického v letech 1967–1981, 1939–2015), tak potom přišla a říka-la: „To je strašný, oni se tam dohodli, že uniformy příslušníků budou černý.“ No a já jsem si sedl a napsal Karabcovi dopis, že pokud tohle odsouhlasí, tak budeme pokračovat v tradici gestapa a jemu podobných, a navrhl jsem bar-vu šedomodrou nebo obecně mod-rou s tím, že je to barva, která odvádí agresí. Nemá totiž cenu jakkoliv vězně provokovat a černá at' zůstane jen pro zásahovky. Tam je totiž naopak zapo-třebí vzbudit strach, protože je lepší vyvolat jen strach, než muset použít donucovací prostředky. Karabec poté původní návrh zamítl a rozhodl se pro stávající šedomodrou barvu uniforem.

V listopadu 2019 si Česká republika připomínala 30 let od sametové revoluce. Vy jste byl jedním ze soudních znalců, který posuzoval zásah 17. listopadu 1989 na Národní třídě.

Poslední dva roky před revolucí se v Kriminologickém ústavu již nedalo pracovat. Změnilo se vedení, přišel pan estébák a prakticky se přestal dělat výzkum. Já, protože jsem neměl co dě-lat, jsem si obstarával knihy ze zahra-ničí a překládal jsem je. A říkal jsem si, že tady trávím čas a nemládnu... A tak jsem si začal hledat také jiné místo. Působil jsem např. v Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů a také v Kabinetu soudní psychiatrie, kte-rému šéfoval docent Gebhart (MUDr. Jaroslav Gebhart, docent kliniky pra-covního lékařství, nar. 1940), který zá-roveň vedl v té době i Výzkumný ústav psychiatrický. A tento docent Gebhart společně s profesorem Mikšíkem (prof. PhDr. Oldřich Mikšík, DrSc., psycholog, nar. 1930–2009) zpracovali znalec-ký posudek na události 17. listopadu. Občanské fórum Výzkumného ústavu psychiatrického se ale naštvalo, že je to prostě zřizlovaný, a oslovili dnes do-centa, tehdy doktora Srnce (doc. PhDr. Jan Srnec, CSc., psycholog, nar. 1928), aby tento posudek také zpracoval. On mě poté oslovil, jestli bych s ním do toho šel, a já jsem řekl, že teda jo. Měli jsme za úkol posoudit celý zá-sah, jeho přiměřenost, dynamiku, a také třeba zkoumat, kdo působil jako urychlovač násilí. Zjišťovali jsme též

míru poškození, fyzického i psychické-ho, obětí. Spolupracovali s námi další kolegové, kteří s poškozenými dělali rozhovory, takže nás byl na to velký mančaft, ale zodpovědní za posudek jsme byli my dva s doktorem Srncem. Znalecký posudek se zpracovával v rámci procesu s jistým Danišovičem a Houbalem (Bedřich Houbal velel školnímu pohotovostnímu pluku při zásahu proti demonstraci na Národní třídě 17. listopadu 1989, jeho nadří-zený Michal Danišovič, velitel zásahu a náčelník pražské správy Veřejné bezpečnosti, celou akci řídil z kan-celáře; v roce 2000 jim Vrchní soud v Praze udělil za zneužívání pravomoci veřejného činitele tříleté podmíněné tresty). Chodili jsme do sídla vojen-ské prokuratury, kde nás například seznamovali s tím, jakým způsobem nacvičovali policajti zásahy proti de-monstrantům, měli jsme k dispozici videozáznamy ze zásahu. Na tu dobu opravdu poměrně slušné videozázna-my, které se asi nikde ještě neobjevily.

RECIDIVA ZNAMENÁ VELMI PRAVDĚPODOBNĚ PŘÍTOMNOST PORUCHY OSOBNOSTI

V roce 2002 se objevilo první vydání české verze osobnostního inventáře MMPI-2, jejímž jste autorem. Podařilo se Vám tak získat ke spolupráci mnoho významných odborníků a pracovišť v celé ČR a na trh uvést jednu z nejvýznamnějších psychodiagnostických metod...

To je dítě mnoha autorů. Já jsem usou-dil, že je to nejpoužívanější dotazník na světě a asi jeden z nejlepších, as-poň pro klinickou a kriminální populaci, a bylo by dobré to sem převést (MMPI-2 – Minnesota Personality Inventory-2 – je širokospektrý test sloužící ke zjišťování důležitých vlast-ností osobnosti a psychických poruch). Osobně mám s tímto dotazníkem vel-ké zkušenosti, jestli největší, to nevím, ale jsou kolegové, kteří jej používají dnes a denně. Já taky, ale přece jenom sestavení psychologického instru-mentária podléhá zadání zkoumání atakénemohupoužitminnesotuuosob s nižší inteligencí, které tomu nerozu-mějí, neumí číst atd., to je jasné. Takže je třeba vhodná pro výběr uchazečů o přijetí do zaměstnání aj.

Jednou z forenzně-psychologických otázek je také klasifikace vězňů osob, která může být užitečným pomocníkem například při jejich diferenciaci a v rámci programů zacházení atd. Uživaná, i když u nás méně známá, je Megargeeho klasifikace vězňů osob, která vychází právě ze zmiňovaného Minnesotského osobnostního inventáře. V čem je zajímavá a jiná než ostatní a v čem by mohla být přínosná pro české vězeňství?

Megargee je jeden z nejvýznamněj-ších vězeňských psychologů na světě. Vytvořil několik klasifikací vězňů osob, ale nejznámější je právě jeho klasifikace mužů a žen založená na minnesotě. Výhodou této klasifikace je to, že k ní stanovil i pravděpodobnost recidivy, optimální způsoby zacházení, případné možné potíže ve vězení atd. Takže je to komplexní propracovaná klasifikace i s navrženými způsoby za-cházení pro každý stanovený typ. Me-gargee vytvořil také poměrně jedno-duchou klasifikaci vrahů, která je také založena na jedné škále minnesoty, a to je škála nadměrné kontroly hosti-lity, nepřátelství. Rozlišuje tak dva typy vrahů: overcontrolled, kteří se moc kontrolují, a druhý undercontrolled, tedy bez sebekontroly. I v dnešní době by asi bylo dobré, kdyby ve vězeňství byla studijní a výzkumná skupina, kte-rá by přenášela novinky z teorie do praxe. Vím, lidi v terénu musí makat, ti na to čas opravdu nemají (Typologie vězňů Megargee – Bohn viz-infobox).

Jak vy sám se dnes díváte na použí-vání psychodiagnostických metod obecně? Jsou slyšet různé názory a v soudní síni často vidíme obhájce, jak napadají výstupy z psychologických metod.

Obhájci samozřejmě cupují soudní znalce tehdy, když jim nejdou na ruku, to je přece logické a účelové. Přitom obhájci ani netuší, proč se některé techniky používají. Samozřejmě, že jsem se s tím setkal mockrát, že po-užíváme zastaralé techniky, které jsou staré jenom 100 let, například Ror-schachův test. Ale ono je rozdíl starý a zastaralý. Například i hvězdáři dnes používají dalekohled, který byl poprvé patentován v roce 1608. Takže to už by opravdu mohla být zastaralá tech-nika, a přesto se používá.

Osobně si myslím, že testy je třeba používat, protože korigují naše často nesprávné dojmy z rozhovoru. Lidé, kteří si myslí, že klinický pohovor

zvládne všechno, byli vždycky. Jsou to lidé, kteří si neuvědomují svá omeze-ní. Je rozdíl, když za vámi přijde člověk, který má potíže a chce od vás pomoc, a je rozdíl, když si povídáte s psycho-patem, který má jediný cíl, a to vás převést. A žádný z těch kliniků, který nadává na testy, psychopata, neumí diagnostikovat. To umí lidé tady (ve vězeňství), ti to poznají na první po-hled. Rozhovor považuji za důležitou metodu, ale ne jedinou, a rozhodně ne jedinou možnou. Dělat vyšetření jedinou metodou je nejlepší cesta jak udělat průšvih.

České vězeňství se kromě jiného potýká s přeplněností věznic a vysokou recidivou. Máte nějaký účinný recept jak dosáhnout pozitivní změny?

Já nevím, jestli účinný recept, ale co třeba převzít zkušenosti ze zahraničí? Vysoká recidiva je za prvé daná trest-ní politikou, kdy se s prominutím za každý prd zavírá, místo toho, aby se to řešilo jinak. Taky nevím, proč od-suzovat k trestu odnětí svobody lidi, co opakovaně dluží za alimenty, ale ve vězení je platit nebudou. O tom se mluvilo už mockrát, ale stejně se nic moc neděje. Pro soudce je prostě ko-likrát jednodušší poslat toho člověka do vězení. Recidiva ale znamená, že velmi pravděpodobně je v pozadí po-rucha osobnosti, jak jsme dříve říka-li – psychopatie. A to jsou lidé, kteří vyžadují speciální zacházení. Když ale máte s někým odborně pracovat, tak na to musíte mít prostor a čas. A v přeplněném kriminálu se toho moc udělat nedá. Spousta kriminologů také tvrdí, že nejvlastnější příčinou recidi-vy je sám výkon trestu odnětí svobo-dy, protože co se člověk nenaučil na svobodě, to se naučí tam. Vždyť si to vezměte: Kolik lidí se věnuje práci je-nom s prvovězněnými? Kolik času ten prvovězněný tráví se spoluvězni? Kolik času tráví v nějakém relativně normál-ním prostředí? Když chce mezi spolu-vězni přežít, musí se přizpůsobit. Da-leko více pak pracují s vězni spoluvězni než personál. Další otázkou pak je, zda trestní politika v ČR vlastně nepřispívá k tomu, že se člověk otužuje. Dostane první podmínku, druhou, třetí, pak jde na měsíc do kriminálu. Jestli by nebylo lepší, aby dostal rovnou za ucho, a po-řádně? Já nemyslím mlátit. A další věc: trest blokuje nežádoucí chování, ale co formuje žádoucí chování, je odměna. My toho člověka můžeme motivovat odměnami k nějakému prosociálnímu,

žádoucím chování, ale když je mu 20, 25 let, to už je trochu pozdě. Účinný recept není. Kdyby byl, bylo by to jednoduché. Tohle je zdoluhavá, mravenčí práce a možná se časem k něčemu dostaneme. Ale především to chce změnit trestní politiku. Naše země není tak velká, abychom měli přes 20 tisíc vězňů. To si nemůžu po-moct.

Patříte mezi nejznámější soudní znalce v ČR z oboru psychologie. Za posledních třicet let jste zpracovával např. znalecké posudky v kauze spartakiádního vraha Straky, Vladislava Roubíčka, lesního vraha Kalivody či vražedkyně z Tesca Michelle Sudků a mnoha dalších. Kam až sahá dno lidské agrese? Myslíte si, že vás ještě něco po těch letech dokáže překvapit?

Těžko. Teď nedávno jsem vyšetřoval osmnáctiletého kluka, který podržl svou matku, a když jsem se ho ve vaz-bě ptal, jak se mu spí a zda mu chutná jíst, tak mi říkal: „Docela dobře.“ A já jsem se ho také ptal: „Nemáte děsivý sny?“ A on říká: „Mám. Děsím se, že se matka probere.“ Docela mne překvapi-la ta vysoká míra anetičnosti (necitli-vosti, amorálnosti) a zášti vůči matce u takhle mladého kluka, protože jinak to byl docela nekuřba.

Co však osobně nemusím, jsou za-vražděné děti. I když mi už mé děti odrostly a jsem už taky více otrlý, ne-dělá mi to stále dobře. Ono když se dí-váte na ohledání místa trestného činu a tam plave utopené dítě, které před-tím pachatel zneužil, tak je to děsivé. Ale myslím si, že určitě jsou věci, které jsem ještě nezažil. A nechci, netoužím po tom.

Jako znalec strávíte s obžalovanými často desítky hodin. Říkáte si třeba: Jak to mohl udělat nebo Nikdo by to do něj neřekl? Promítají se vám večer hlavou pocity ze znaleckých sezení?

Takhle, já se na to dívám podobně jako na výzkum: já jsem zvědavý. A když dostanu trestní spis a mrknu do něj, většinou než tam jdu, tak si říkám: Co to bude zač? No, a pokud se mi něco honí hlavou, večer už tolik ne, já si to zase tolik k tělu nepouštím, tak to, jak budu odpovídat na položené otázky. Třeba otázku motivace, proč to udělal atd. Ten zkoumaný o tom dost čas-to mluvit nechce, občas neví, proč to udělal, protože si to zcela neuvědo-muje, a občas nám poskytne racionali-

zace, takže nám lže. Proto se jich na to já ani moc neptám a spíše mne zajímá způsob provedení, ohledání místa činu a z vyšetření osobnosti pak usuzuji na motivaci.

Jiří Kajínek, odsouzený na doživotí, se stal po propuštění na milost celebritou. Je to dáno hodnotami současné společnosti, nebo tím, že je skutečně tak výjimečnou osobností? Lidé se s ním fotí, chodí na jeho přednášky, kupují si jeho knihy...

Jak kdo... Spousta lidí by na jeho přednášku nikdy nešla. Já osobně si myslím, že je to kontakt s něčím, co vzrušuje. Oni by v životě neudělali to, co udělal Kajínek, ale z nějakého důvodu jim to imponuje. Často jsou to lidé, kteří žijí neuspokojivým životem. Nechci říct nudným, ale prostě všedním. Ráno do práce, odpoledne z práce, pak si lehne na gauč, dá si pivo, otevře noviny, kouká na televizi... Život jaksi bezcílný,

a tenhle je prostě zajímavý. Kajínek dělá věci, které by si představoval, má peníze a hloupost našich novinářů je pak v tom, že to oslavují. Nebo třeba natočí film Kajínek. To se dá natočit o komkoliv. O Strakovi by se dal natočit film a možná by to mohlo být zajímavější, aspoň z psychopatologického hlediska. Byl to takový 16letý zloduch s nevinnou tvář. Nebo jako třeba o Hepnarové (Olga Hepnarová byla česká masová vražedkyně, která v roce 1973 v Praze úmyslně najela vypůjčeným nákladním automobilem na tramvajovou zastávku a usmrtila osm lidí. Byla poslední ženou popravenou v Československu. V roce 2016 byl do kin uveden film Já, Olga Hepnarová).

V prosinci roku 2019 otřásla ČR mimořádná událost, kdy ve Fakultní nemocnici v Ostravě tichý střelec zastřelil v čekárně sedm náhodných bezbranných lidí, mezi nimi i dva

příslušníky VS ČR. Po brutálních trestných činech se vždy hovoří o zpřísnění trestů a podmínek pro držení zbraně. Jaký je váš názor? Pomohlo by to?

To nikdy nepomohlo. Ve světě je to léta a léta, co se zpříšňovaly tresty pro brutální zločiny, a nevedlo to k ničemu. Páchalo se stejně. Pro toho, kdo v minulosti spáchal třeba sexuální vraždy, byl prostě trest smrti. Ještě Hojer visel za pět vražd (Ladislav Hojer byl český sadistický sériový vrah a kanibal, který v letech 1978 až 1981 zavraždil na území Československa celkem pět žen. Za tyto činy byl odsouzen k trestu smrti a dne 7. srpna 1986 byl popraven). A stejně vraždil Stehlík, ten taky visel. A po něm vraždili další. Jen Straka věděl, že nebude viset, protože mu není ještě 18 let. Ale zpřísnění nevede k ničemu a popravovat jako v minulosti nyní nepřichází v úvahu. Tak jaký by byl problém se Strakou? Kdybychom ho popravili, tak už prostě nebude nikdy

vraždit.

Pokud jde o zpřísnění držení zbraně, tak pokud vím, tak zrovna tento člověk vraždil s nelegálně drženou zbraní. Osobně si myslím, že právo držet zbraň patří k základním právům člověka, a pokud člověk není nějak defektní, tak není důvod mu toto právo upírat. Je spousta lidí v ČR, možná desítky tisíc lidí, kteří jsou držiteli zbraně (v roce 2018 bylo registrováno v ČR 303 936 držitelů zbraní a 876 256 registrovaných zbraní). Já mám zbraň mimochodem taky, takže v tomhle nejsem objektivní. Já ji ale ani nenosím. Občas si zajdu na střelnici, ale jinak ji mám doma. Kdyby mne někdo přepadl, tak mu s tou zbraní můžu tak maximálně rozbít hlavu, to je všechno. Ale to můžu kladivem nebo sekerou taky, ty mám také doma.

Jak vidíte další vývoj forenzní psychologie? Jaká doporučení máte pro své následovníky? A myslíte si, že budou mít stále dost práce?

No, to budou. To je jeden z oborů, který vlastně nikdy neskončí tím, že kriminálníci prostě zmizí. A svým následovníkům můžu jen doporučit, že pokud si myslí, že je forenzní psychologie důležitá a bude je v životě bavit, tak ať ji dělá. Ale nesmí se nechat zadupat do země nebo se nechat otrávit překážkami, protože ty jsou všude. Celý život je vlastně o zdolávání překážek.

Prakticky celý svůj profesní život se pohybujete na poli zločinu. Co vám osobně tato zkušenost do života dala a co vám případně vzala?

Dala mi zajímavou práci, která mě baví. A vzala mi iluze, které bych možná měl, a možná, že ne. Já jsem totiž začal studovat psychologii při zaměstnání později, a tak jsem už v té době nebyl nedotčený životem. Někteří psychiatři říkali, že psychologové jsou takoví krasodusi, kteří prostě žijí na nějakém obláčku, zatímco lékař musí projít pitvou atd. Já jsem tedy pitvou také neprošel, ale prošel jsem si životem ještě před tím, než jsem začal dělat psychologa. Tak nějak mám pocit, že se pořád držím na zemi. To je také jeden z důvodů, proč o sobě pořád pochybuji. Nejlepší jsou ti, kteří hned vědí všechno a na první dobrou.

Čím se ve svém životě řídíte? Máte nějaké životní motto?

Já jich mám několik. Jedno z nich je: Netlačit na pilu. To je takový trošku tao (taoismus je založen na pojmu tao,

Zleva: Jiří Čepelák, Jan Neumann, Karel Netík

což znamená cesta nebo rozum). Život si běží, tak jak si běží, a my máme jen málo příležitostí k tomu ho měnit. Problém je v tom, že v momentě, kdy se rozhodneme ho změnit, tak nevíme, jestli je to k dobrému, a i když si myslíme, že je to k dobrému, tak výsledek není znám. To je to netlačit na pilu. Jiné zní: Zdravě pochybovat. Descartes, že jo (René Descartes byl francouzský filosof, matematik a fyzik, 1596-1650). Já nemám moc rád lidi, kteří nepochybují o sobě, ale ne jen o sobě, ale i o tom, co tvrdí. Prostě ty nositele jedné pravdy, kteří jsou přesvědčeni o tom, že věci jsou tak a jinak být nemohou. To jsou lidi zpravidla dost nesnesitelní.

Co rád děláte ve svém volném čase, když se zrovna nevěnujete zločinu?

Jak bych rád trávil volný čas (smích)? Toho volného času opravdu moc není, ale když je, tak tancuju. Chodil jsem tančit zpravidla jednou až dvakrát týdně, tak předpokládám, že po různých nemocech, které nás se ženou trápily,

začneme zase řídit. Také jsem běhával rád na lyžích, ale jestli to ještě půjde, nevím. Teď myslím ne jen kvůli mně, ale jestli bude u nás ještě někdy nějaký sníh. A rád čtu, dost. Všechno, co se dá číst. S výjimkou románů o lásce, takových těch červených knihoven. Ne že bych na lásku nevěřil, já na ni věřím, ale nemusím si o ní číst. Tuším, jak vypadá.

Čím žijete dnes? Co Vám dělá vrásky na duši a naopak, co vám dělá radost?

Vrásky na duši mi dělá zdraví blízkých a radost mi dělají mí nejbližší a přátelé. A pak je tam věc, kterou bych nahlas asi říkat moc neměl – dobré víno. Bílé. Z Francie jsem se teď propil do Německa. Mám rád moravské a rakouské veltlíny, francouzské ryzlinky z Alsaska a hlavně ty německé. A jestli platí, že ve víně je pravda? To nevím, ale ve víně je život. Slunce, minerály, vitamíny. A taky ho člověk požívá zpravidla s dobrým lidma, protože s nějakým blbcem bych na víno nešel. To je taky taková moje radost.

Oslava narozenin docenta Čepeláka. Zleva: Jiří Čepelák, Jiří Šmídek, Jan Neumann, Karel Netík, Míla Urbanová

Typologie vězňů Megargee-Bohn

1. **Item** charakterizuje osoby dobře adjustované a stabilní, které vykazují nejlepší na podmínky instituce a mají nízkou míru penitenciární recidivy (nízký profil protokolu MMPI, T skóry škál jsou obvykle pod 70)

2. **Easy** – jedinci jsou popisováni jako bystří, stabilní, ale málo úspěšní. Vykazují nejnižší míru násilí ve vězení i recidivy obecně (vrcholy ve škálách Pd a Hy pod 80, jinak nízké hodnoty T skóru)

3. **Baker** – jedinci okolím vnímaní jako depresivní, stažení a inadekvátní. Tento typ zahrnuje nejvyšší počet ženatých mužů, a ačkoliv tito vězni mají ve své historii jen malý počet násilných deliktů proti osobám, jejich kriminální kariéra vykazuje, se zvyšujícím se věkem, eskalaci směrem k závažnějším deliktům. V institucionálních podmínkách patří k problémovým vězňům (rušiví), ale ne k zvláště významně násilným (jejich protokol MMPI má středně zvýšený profil, s vrcholy ve škálách Pd a D).

4. **Able** – vězni jsou popisováni jako sebevědomí, manipulativní (manipulující druhými) a antisociální a jejich dosavadní kriminální kariéra je průměrná. V prostředí vězení patří mezi nejméně násilné vězně. Jejich protokol MMPI má průměrně zvýšené T skóry, s vrcholy ve škálách Pd a Ma.

5. **George** – v této skupině najdeme osoby popisované jako submisivní a anxiózní. Jejich institucionální adjustace je průměrná a tito jedinci mají sklon k tomu, aby se stali chronickými delikventy (careercriminals). Mají průměrně zvýšený profil MMPI, vrcholy ve škálách Pd, D a Hy.

6. **Delta** – do této skupiny patří vězněné osoby, které lze popsat jako amorální, impulzivní a vyhledávající stimulaci. Mívají dobrý intelekt, dobré vzdělání, ve vězení pak vykazují relativně vysokou míru násilí. Jejich profil má vrchol ve škále Pd, ostatní škály mají T skór pod 70.

7. **Jupiter** zahrnuje osoby impulzivní, u kterých poruchové jednání v prostředí vězení není časté. Pokud se ale vyskytne, je velmi závažné. Mají středně zvýšený profil v protokolu MMPI, s vrcholy ve škálách Sc, Ma a Pt.

8. **Foxtrot** – zde najdeme vězně, kteří se vyznaží v místních poměrech, jsou antisociální, mají nízké vzdělání a rozsáhlou kriminální kariéru, kde nechybí násilné kriminální jednání proti osobám (životu a zdraví). Jejich adjustace v prostředí vězení je velmi slabá, s množstvím násilných projevů a vysokou mírou penitenciární recidivy. V inventáři MMPI mají vysoce zvýšený skór, s vrcholy ve škálách Ma, Sc a Pd.

9. **How** – tato skupina představuje nejvíce poruchový typ vězně. Jsou to osoby s výraznými deficity ve všech oblastech a míra násilí v instituci je u nich velmi vysoká. Mají velmi zvýšený multimodální profil MMPI se skóry mezi 80 a 90.

10. **Charlie** zahrnuje osoby hostilní, s misantropickým smýšlením. V jejich kriminální historii najdeme zejména násilí vůči osobám a celkově jejich kriminální kariéra patří k nejrozsáhlejší/nejbohatší. Vykazují vysoce zvýšený profil MMPI, s vrcholy na škálách Sc, Pa a Pd.

Podle Netík, nedatováno. Zdroj: Blatníková, Šárka: Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí, IKSP, 2016

Reforma českého vězeňství 1990–1993

Dne 1. 1. 1990 vyhlásil nový prezident Václav Havel velmi širokou amnestii, po které zůstalo ve věznicích a NVÚ přibližně 6 000 vězňů z předchozího stavu 22 000 vězněných osob. Již dříve, 8. 12. 1989, bylo propuštěno 52 vězňů, kteří vykonávali trest odnětí svobody za trestné činy proti republice apod.

K řešení nepokojů ve většině NVÚ byly vytvořeny komise České národní rady (ČNR), které spolu se zástupci Občanského fóra, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a odborníků prošetřovaly stížnosti vězňů. Se zrušením trestu smrti byl zaveden doživotní trest. V letech 1990–1991 probíhalo ve Sboru nápravné výchovy (SNV) ověřování odborné a morální způsobilosti na základě zákona č. 169/1990 Sb., kterého se zúčastnilo přibližně 5 500 příslušníků SNV, z nichž 400 nevyhovělo požadavkům. V roce 1992 byla zpracována nová koncepce českého vězeňství v duchu Evropských vězeňských pravidel, ale i vlastních humanistických tradic, na jejímž základě byl vydán zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž, který zásadním způsobem reformoval organizaci, řízení a výkon českého vězeňství. Vznikly tři skupiny zaměstnanců: vězeňská stráž a justiční stráž (k ochraně výkonu justice), jejichž služební poměr se řídil zákonem č. 186/1992 Sb., o služebním poměru Policie ČR, a dále správní služba s civilními zaměstnanci v pracovním poměru podle zákoníku práce. Dnem 1. 1. 1993 zanikl SNV a byla zřízena Vězeňská služba ČR, zbavená přímého vlivu politických stran, zbytečných militantních prvků a neúměrné centralizace. Odpovědnost za její činnost byla svěřena generálnímu řediteli, který byl jmenován ministrem spravedlnosti. Byly posíleny pravomoci ředitelů věznic a vazebních věznic, zejména v oblasti personální a ekonomické.

Zdroj: PhDr. Aleš Kýr, vedoucí Kabinetu historie a dokumentace VS ČR

Setkání Asociace forenzních psychologů u Karla Netíka (2019). První řada zleva: Karolína Faberová, Karel Netík, Šárka Blatníková. Druhá řada zleva: Štěpánka Tůmová, Hedvika Boukalová, Václav Jiříčka, Petra Faridová, Ivana Netíková.

PhDr. Karel Netík, CSc., se narodil 16. května 1948 v Praze. Po vystudování střední průmyslové školy elektrotechnické, obor slaboproud, pracoval dvanáct let v rozhlasové ústředně jako správce linek. Při zaměstnání později vystudoval psychologii na Karlově univerzitě (absolutorium v roce 1979), v roce 1980 získal titul PhDr., v roce 1988 titul CSc.

Po ukončení VŠ se věnoval výzkumu v Kriminologickém ústavu (1979–1990). Od 1. 2. 1991 do 31. 3. 1993 pracoval ve Správě SNV jako vedoucí studijně výzkumné skupiny. Jako soudní znalec v oboru forenzní psychologie působí od roku 1983. Po roce 1989 založil Institut forenzní psychologie, který funguje dodnes. Po odchodu z VS ČR působí dodnes jako osoba samostatně výdělečně činná: přednáší, dělá znalecké posudky, publikuje, podílí se na výzkumné činnosti aj. Je ženatý. Rád tancuje a pije dobré víno ve společnosti blízkých a přátel. A čte, hodně a všechno, co se číst dá.

Publikační činnost

Netík, Karel – Netíková, Daria – Hájek, Stanislav: Psychologie v právu. Úvod do forenzní psychologie. Nakladatelství C. H. Beck, Praha 1997, 140 s., ISBN 80-7179-177-6

Netík, Karel – Netíková, Daria: Vybrané kapitoly z forenzní psychologie pro právníky. Nakladatelství Karolinum, Praha 1994, 69 s., ISBN 80-7066-518-1.

Netík, Karel: K osobnosti kriminálního toxikomana. Psychiatrické centrum Praha 1991

Válková, Helena – Kuchta, Josef – Hulmáková, Jana – Netík, Karel a kol.: Základy kriminologie a trestní politiky. Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2019, 585 s., ISBN 978-80-7400-732-3

Netík, Karel: K posuzování takzvané agresivity, časopis Propsy, roč. 4, č. 5 (1998), s. 14–15

Netík, Karel: Terorista není žádný chudák, časopis Psychologie dnes, roč. 7, č. 11 (2001), s. 9–11

Netík, Karel – Haluzová, Soňa: Konec tepláků v Čechách aneb Je třeba zpřijemňovat život vězňům? Psychologie dnes 9/2008, s. 34–35.

Netík, Karel: Zajímavého zločince jsem nepotkal. Časopis Psychologie dnes, roč. 6, č. 9 (2000), s. 1–3

NA NÁVŠTĚVĚ V KILMAINHAM GAOL

Robert Blanda

Hala zrušené věznice ve čtvrti Kilmainham na západě Dublinu je bezesporu jednou z nejpozoruhodnějších a nejkrásnějších vězeňských staveb na světě. Prostorná, shora osvětlená dvorana, lemovaná ochozy s celami a se strmým litinovým schodištěm uprostřed, je perlou viktoriánské architektury. Je to nepochybně i místo, které byste si při návštěvě Dublinu, vedle zastávek v továrně Guinness, palírně whisky Jameson či návštěvě Trinity College, neměli určitě nechat ujít, a to i přesto, že leží poněkud stranou centra města. Kilmainham Gaol toho návštěvníkům může nabídnout víc. Je to místo utrpení i hrdinství, neboť na dvoře věznice byli v roce 1916 popraveni vůdci protibritského Velikonočního povstání.

Češi a Irové toho mají hodně společného; vedle záliby v dobrém pivu a v útulných hospůdkách je to i společný nebo velmi podobný historický osud a s ním spojený boj za národní nezávislost. Zatímco my Češi jsme úpěli pod nadvládou Němců téměř čtyři sta let, Irové to museli pod Angličany vydržet ještě asi o tři sta padesát let déle. A je nutno i přiznat, že to měli o hodně těžší než my. Vedle politického útlaču a legalizované nerovnoprávnosti obou národů, znamenající například řadu omezení ve vlastnických právech na půdu na vlastním území, to bylo i systematické poangličťování kulturního prostředí a společnosti, včetně fonetického prznění irštiny, které způsobilo, že i dnes se v Irsku irsky mluví hodně málo a všichni tu mluví a rozumí anglicky. Je to stejné, jako bychom dnes my ve své víceméně svobodné České republice mluvili německy a češtinu by znal jen málokdo.

Ale zpátky k věznicím v dublinské čtvrti Kilmainham – mimochodem, i výraz Kilmainham je příklad anglického zkromolení irštiny bez ohledu na význam slova jen podle fonetické výslovnosti. Původně irsky to znamená CillMhaighneann, tedy kostel svatého Maighneanna, což byl irský opat ze sedmého století. Věznice byla v těchto místech postavena v roce 1796, jak už to bývá, aby nová věznice byla lepší a nahradila starou, nevyhovující a nemoderní. Ale jak už to také bývá, příliš se to nepovedlo. I v nové věznici brzy zavládly stejně nevyhovující podmínky, věznice byla záhy přeplněna vězni, kteří zde byli shromažďováni před deportací do Austrálie. Všichni tu byli ubytováni pohromadě, muži a ženy, dospělí a děti. Děti se sem dostávaly obvykle za drobné krádeže, především potravin; nejmladšímu vězni bylo sedm let.

Když se věznice otevřela, byli zde vězněni především dlužníci, ale postupem času se paleta trestných činů rozrostla o zloděje, lupiče, vrahy, násilníky, padělatele, nelegální lihovarníky a další zločince. Situace se dále zkomplikovala v polovině devatenáctého století, když vypukl neblaze proslulý Velký irský hladomor.

VELKÝ HLADOMOR

Mezi lety 1845–1851 postihlo Irsko několik vln hladomoru, který způsobilo jednak rozšíření bramborové plísně, jednak nepříznivé počasí a neúroda. To vše bylo znásobeno tím, že jiné plodiny než brambory Irové prakticky nesměli pěstovat. Podle odhadů zemřelo během hladomoru půl miliónu až půldruhého miliónu lidí z celkové populace osmi miliónu obyvatel. Další dva milióny lidí opustily zemi a odešly do Ameriky či do Austrálie. To mimo jiné položilo základy neobvyklé skutečnosti, kdy naprostá většina Irů (kolem 70 miliónů) žije v různých částech světa, především v USA, zatímco populaci Irsku dnes tvoří necelých pět miliónů obyvatel.

Hladomor dále prohloubil rozpory a konflikty mezi oběma národy, v Irsku převládá názor, že hlavní příčinou velkých lidských ztrát během hladomoru byly jednak politické restrikce bránící Irům pěstovat více druhů hospodářských plodin a jednak neochota hladomor v Irsku nějak účinně řešit. Vzhledem k tomu, že stejnou politiku, totiž zneužívání hladomoru k řešení politických neshod, Britové uplatnili později i v Indii, zdá se být úmysl vytěžit z hladomoru v Irsku co nejvíce nesporný.

Ovšem i v tom se trochu přepočítali a Iry znovu podcenili. Rozvrat společnosti v důsledku velkého hladomoru vedl k vzestupu národního uvědomění a k úsilí dosáhnout autonomie. Ostatně stejně jako v českém prostředí ve stejné době.

DUBLINSKÝ PANOPTIKON

Hladomor v Irsku se pochopitelně projevil i na situaci v dublinské věznici Kilmainham. Příděly jídla byly během hladomoru sice nízké, ale pořád zaručovaly vězňům víceméně pravidelný přísun potravy. To způsobilo, že se mnozí zoufalí lidé uchýlili k trest-

né činnosti jen proto, aby se dostali do vězení a dostali tam najíst. Tím se věznice dále přeplovovala a podmínky vězňů zhoršovaly. To mimo jiné vedlo i k výstavbě nového východního křídla, tedy onoho architektonického skvostu, který zde můžeme dodnes obdivovat. Postavil ho v roce 1862 irský architekt John McCurdy podle teorie panoptikonu Jeremyho Benthama, kdy jsou z jednoho místa viditelné prakticky všechny cely. Zde je v třech podlažích nad sebou 96 cel. Velmi důležitá je zde role osvětlení denním světlem. Prosklený strop osvětluje celý prostor haly, zatímco cely samotné jsou spíše tmavé, osvětlené pouze jediným ok-

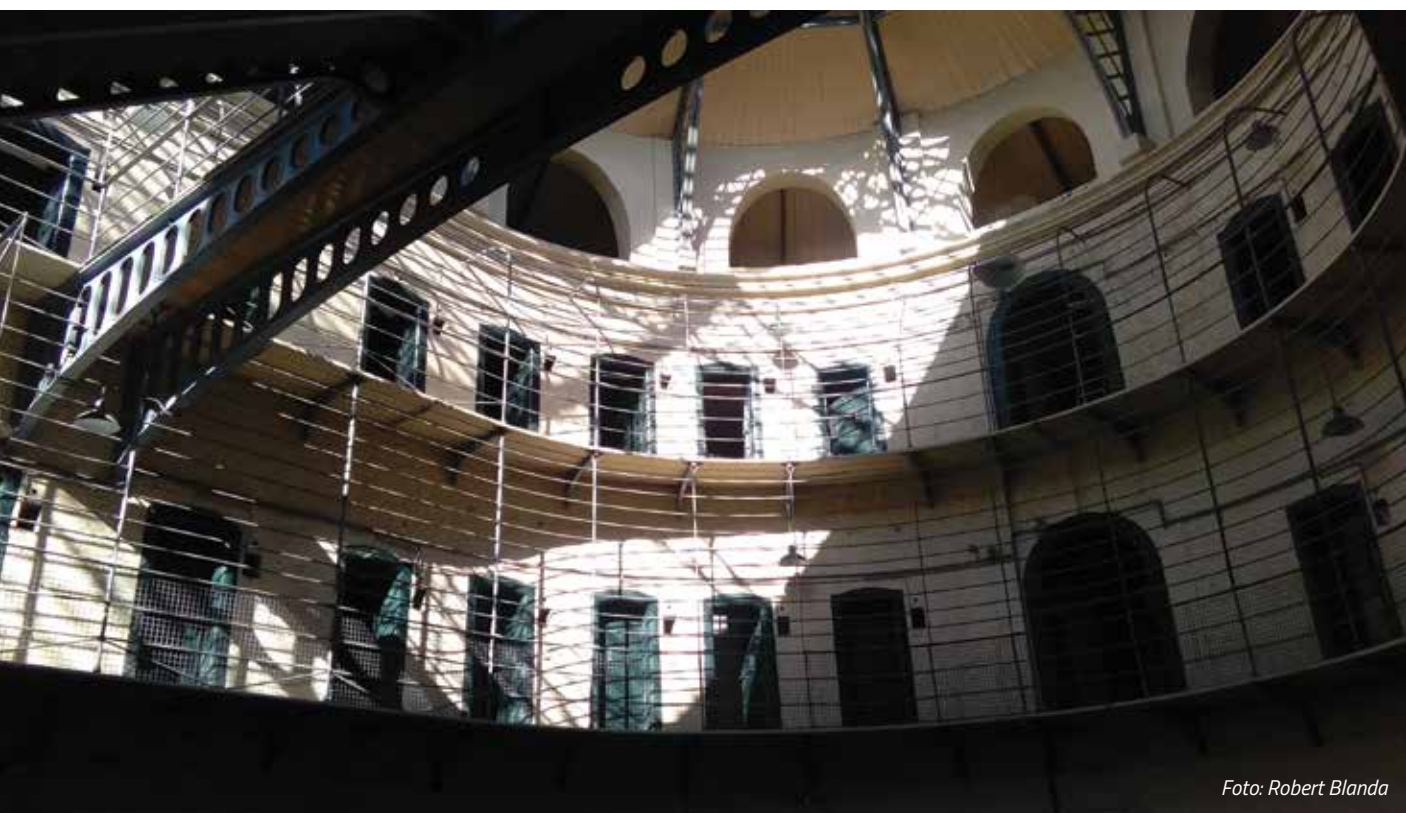

Foto: Robert Blanda

nem, umístěným příliš vysoko na to, aby se jím dalo dívat ven, a sloužícím tedy pouze k tomu, aby vězňům přinášelo světlo shůry a nutilo je tak podvědomě obracet zrak k nebi. Účinek tohoto konceptu je i dnes velmi výrazný. Absolvujete-li prohlídku věznice, dnes muzea, začnete ve starém a temném západním křídle z konce osmnáctého století, jehož chodby a cely připomínají žaláře Bastily, jak ji známe z filmů, abyste se posléze ocitli v neobyčejně světlé, až prosluněné hale východního křídla, které vás okamžitě ohromí. Někomu se toto místo bude zdát povědomé, je to prostor oblíbený filmaři a zahrál si v mnoha filmech.

V druhé polovině devatenáctého století snahy Irů o získání autonomie v rámci britského impéria zesílily a jejich snaha byla velmi podobná tomu, co se tehdy snažili – stejně neúspěšně jako Irové – prosadit Češi v rakouské monarchii. Irové byli vždy trochu temperamentnější, a proto se jejich úsilí ubíralo vždy několika proudy. Vedle boje politického, společenského a kulturního tu vždy byla skupina militantněji zaměřených revolucionářů. I přes různé drobné potyčky a spíše ojedinělý pokus o protibritské povstání v únoru 1867 se ale už přes sto let (od povstání v roce 1798) mezi Iry a Brity nic většího nestrhllo. Zdálo se, že se vše bude ubírat cestou parlamentarismu. Ale to se mělo brzy změnit...

VELIKONOČNÍ POVSTÁNÍ

Období přelomu devatenáctého a dvacátého století bylo charakteristické snahou různých irských politických skupin prosadit v britském parlamentu

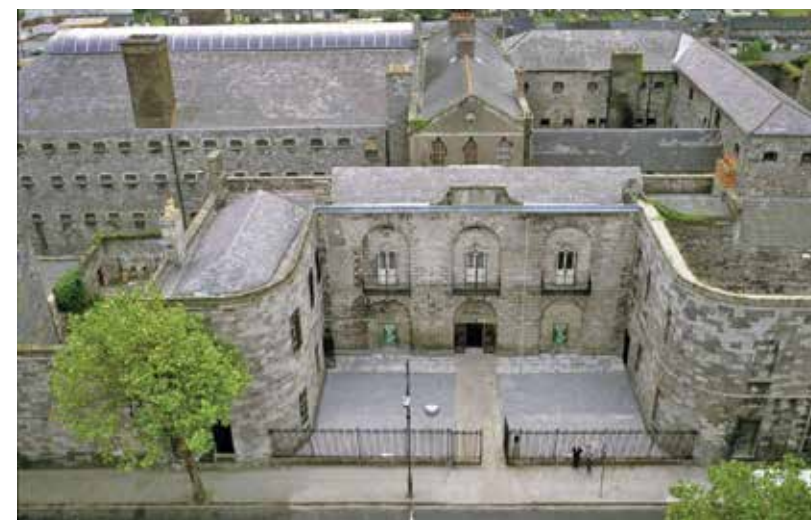
určitou míru samosprávy (Home Rule), ale vzhledem k politické nejednotě a především odporu horní sněmovny parlamentu se to napoprvé, napodruhé a ani napotřetí nepovedlo. Napotřetí, v roce 1914, už to skoro vyšlo, když zákon, opět odmítnutý sněmovnou lordů, dostal královský souhlas, k jeho implementaci ale už nedošlo, protože vypukla první světová válka a o dva roky později pak v Dublinu Velikonoční povstání.

Toto povstání bylo plánováno jako ozbrojená vzpoura proti britské vládě a bylo poměrně dobře organizované a vyzbrojené. Na straně povstalců byly různé irské polovojskové složky, dobrovolníci a spolky včetně například ženské ligy. Povstání trvalo týden, od 24. dubna do 30. dubna 1916, a setkalo se s přímo zběsilým odporem britské armády. Po týdnu těžkých pouličních bojů, kdy bylo centrum Dublinu bombardováno dělostřeleckou palbou a civilní obyvatelstvo terorizováno ostřelovači, se povstalci stáhli do budovy hlavní pošty v centru města, kde bojovali do poslední chvíle. Zatčení

vůdci povstalců byli uvězněni většinou v západním křídle kilmainhamské věznice, kde čekali na popravu. Britové neotáleli a s popravami začali hned v prvních květnových dnech. Jako popraviště byl vybrán jeden z vězeňských dvorků, Stonebreaker's Yard, původně určený pro práci těžkých zločinců, kteří zde lámali kámen. Od 3. do 12. května 1916 zde bylo zastřeleno 14 povstaleckých velitelů, včetně Jamese Connollyho, který byl během bojů na počtě těžce zraněn a zbývalo mu jen pár dnů života. Ale ani těch několik dní umírání mu Britové nedopřáli, a protože už nebyl schopen se udržet na nohou, byl zastřelen přivázan k židli. Na Kamenickém dvoře, kde byli vůdcové Velikonočního povstání popraveni a kde jejich smrt připomíná kříž a pamětní deska, obvykle prohlídka věznice končí.

Smrt vůdců povstání ale nebyla marná; všechny popravy a brutalita, s jakou Britové irské povstání potlačili, vedly k posílení národního uvědomění Irů a současně k prohloubení konfliktu mezi oběma národy, a to jak na parlamentní půdě – při předložení čtvrté verze zákona o irské samosprávě v roce 1920 – tak i na dalších místech. Irové čelili stupňujícímu se vojenskému teroru Britů, což vedlo až k irské válce o nezávislost, která skončila nejprve v roce 1921 příměřím a o rok později vyhlášením nezávislosti irské republiky. Ale ani pak se Britové nevzdali a Irsko nadále považovali za součást svého impéria jako dominium.

V roce 1924 byla věznice zrušena, neboť byla obecně považována za místo národního utrpení, nicméně se tehdy neuvažovalo, že by se místo prohlásilo památkou národního vzdoru. Mimo jiné i proto, že zde byli během Irské občanské války v letech 1922 až 1923 popraveni první čtyři vězňové odsouzení soudem nezávislého irského státu. Během dvacátých let se uvažovalo o obnově provozu, ale nakonec k tomu nedošlo a v roce 1930 se objevily plány na demolici celého areálu, která se naštěstí ukázala jako příliš nákladná. Postupem času převážil názor udělat zde přeci jen památník a muzeum Velikonočního povstání, ale ani to se nerealizovalo. Během druhé světové války věznice dál chátrala a teprve v padesátých letech se vytvořila Společnost pro rekonstrukci Věznice Kilmainham, která postupně přivedla areál věznice do dnešní podoby. Aktuálně je Kilmainham Gaol jednou z největších neprovozovaných věznic v Evropě.

SPOLUPRÁCE S ŽATECKOU MĚSTSKOU POLICIÍ

Věznice Nové Sedlo a městská policie v Žatci dlouhodobě potvrzují vzájemnou spolupráci, že otázka prevence, a nejen kriminality není pro oba subjekty prázdňým pojmem. Setkání ředitele žatecké městské policie Miroslava Šolara a ředitele věznice Miroslava Špalka nebylo náhodné. Odsouzení pod vedením vychovatele Josefa Michla připravili nové didaktické pomůcky, které pracovníci městské policie využívají při setkání s dětmi v mateřských školách, ale i s dětmi nižšího stupně základních škol.

A na co se děti mohou těšit? Především na paměťové hlavolamy, skládačky geometrických tvarů, předměty na poznávání různých povrchů a puzzle.

eko

STAVÍME, OPRAVUJEME

Věznice Nové Sedlo, a to není jen výkon trestu odnětí svobody. Nedílnou součástí jsou i další oddělení, která vytvářejí prostředí pro zajištění bezpečnosti a ochrany a zajištění bezproblémového chodu organizační jednotky. Jedním z nich je například oddělení logistiky pod vedením Kamila Minaříka, který spolu s vedoucím stavebního referátu Pavlem Šedým řídí a organizuje všechny akce stavebního charakteru. Pod jejich vedením se mění tvář samotné věznice.

Jen v uplynulém roce administrativní budova dostala novou střechu o výměře více jak tisíc metrů čtverečních. Byla opravena fasáda SuV1 a vjezdového koše, provedena oprava podlahy, vrat a sociálního zařízení víceúčelové haly, včetně fasády haly. Nově bylo opraveno oplocení a komunikace vjezdového koše SuV3, kdy akce navazovala na

opravu objektu stanoviště pro strážné. Na všech objektech ubytoven pro odsouzené byly instalovány nové vstupní dveře. Jedná se opět o jednu z akcí, které předcházely stavební úpravě na jednotlivých oddílech. Nově vybudované prostory pro vychovatele, hygienická zařízení pro odsouzené. Proměnou prochází i objekt Drahonice, kde defi-

nitivně byl vyřešen problém ekologického vytápění objektu. Nevýhovující kotelná na tuhá paliva, která od roku 2015 nesplňovala emisní limity, byla nahrazena kondenzační kotelnou. V Drahonicích nezapomněli ani na energetické úspory regulováním topné soustavy a osadili podstatnou část topné soustavy termostatickými ven-

tily. Dokončena byla oprava vnitřního oplocení ostrahového pásma, kdy stávající oplocení bylo vyměněno za svařované žiletkové pletivo. Z investičních akcí objektu Drahonice zůstává nedořešeno zřízení stravovacího provozu. K velkým investičním akcím v loňském roce patří modernizace ústředny EZS, která zefektivnila systém střežení objektu. Celý zabezpečovací systém byl zajištěn záložním zdrojem, který překlene výpadek elektrické energie po dobu 24 hodin. Změnou projde i návštěvní místnost, kdy do prostoru velkého sálu objektu velitelské budovy věznice bude provedena vestavba hygienického zařízení, které bude určeno pro odsouzené muže a jejich návštěvy. Většina akcí byla financována z prostředků přidělených odborem logistiky na opravu a údržbu dlouhodobého hmotného majetku.

Novou tvář získala věznice v prostoru výrobní zóny a zahrady, kdy všechny objekty byly zrenovovány a slouží svému účelu, zaměstnávání odsouzených osob. Velký vklad a podíl na stávajícím obrazu věznice mají i sami odsouzení. Pod odborným dohledem odvádí práci na vysoké profesní úrovni. Stavební práce je tou oblastí, která dodává odsouzenému pocit seberealizace, hrůdy nad vykonanou prací. Každá nová práce obohacuje jeho pracovní schopnosti, které určitě budou zúročeny po výkonu trestu na trhu práce. Věznice Nové Sedlo krok za krokem mění svou tvář zásluhou svých zaměstnanců, ale i prací odsouzených.

eko

PROGRAM VIT POPRVÉ I VE VĚZNICI VŠEHRDY

Mgr. Jiřina Vopatová, speciální pedagog, lektor programu VIT

První běh programu VIT (VICTIM IMPACT TRAINING) i v naší věznici. Dne 31. března 2020 byl slavnostně ukončen.

Ve spolupráci s Probační a mediační službou (PMS) byl zahájen dne 7. ledna tohoto roku a absolvovalo jej prvních sedm odsouzených. Program je součástí projektu Křehká šance II a vychází z principů restorativní justice. Obsah programu je zaměřený na zvýšení odpovědnosti pachatele za

spáchaný trestný čin a posílení empatie vůči oběti. Účastníkům programu pomáhá rozumět dopadům svého jednání na oběti, jejich blízké, ale i na ně samé, jejich rodinu a společnost. Vede je k zamyšlení nad svými postoji a hodnotami, které vedly až ke spáchání trestné činnosti, a převzetí zodpovědnosti za vlastní jednání a hledání možné nápravy vůči oběti i společnosti. Přestože v průběhu realizace programu musela být ve věznici

přijata nezbytná opatření v souvislosti s nařízením vlády ČR k zamezení šíření infekčního onemocnění COVID-19, podařilo se lektorům programu, i bez účasti lektora PMS na posledních třech lekcích, program nepřerušit a vlastními silami jej dotáhnout do úspěšného závěru. Slavnostního předání certifikátů se ujali ředitel věznice plk. Mgr. Alexandr Vidlák a vedoucí oddělení výkonu trestu mjr. Bc. Jan Březina.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR V DOBĚ PANDEMIE

Letos v únoru dostihla nákaza nemoci covid-19 i Českou republiku a vynutila si řadu nevídaných a radikálních restriktivních opatření, které postupně zasáhly celý svět. Společenský, sportovní a kulturní život se zastavil, mnohé podniky a průmyslové závody přerušily výrobu ve snaze omezit mezilidské kontakty a tím příležitost k šíření nákazy. Světová zdravotnická organizace prohlásila nákazu covid-19 za pandemii.

Foto: Petr Kuchynka, Věznice Bělušice

Restriktivní opatření se pochopitelně nevyhnula ani vězeňské službě. Vláda zakázala 13. března návštěvy vězňů, omezila úřední hodiny státních orgánů a institucí a doporučila zaměstnavatelům, aby převedla část zaměstnanců na práci z domova. Zakaz návštěv vězeňská služba kompenzovala vězňům osobám rozšířením možností telefonického styku s rodinami včetně videohovorů, možností přijetí balíčku nad zákonem stanovený limit či zvýšení finančního limitu pro nákupy ve vězeňské prodejně. Technické řešení videohovorů bylo připraveno pro realizaci projektů dálkové obhajoby, který byl rovněž během nouzového stavu doveden do finále a 16. dubna spuštěn. Technické a programové vybavení bude přítom k dispozici i po skončení nouzového stavu, takže dálková obhajoba bude fungovat i nadále.

MOJE ROUŠKA CHRÁNÍ TEBE.

Nedostatek osobních ochranných prostředků začali občané řešit svépomocí, a to především šitím ochranných roušek. Vlastní výrobu ochranných roušek zahájily záhy po vyhlášení nouzového stavu i některé věznice. V pondělí 16. března se šití roušek rozeběhlo ve Věznici Pardubice. Šlo o výrobu roušek k opakovanému použití, vyráběných ze zdravotnických doporučených materiálů, včetně tkanin z nanovláknů. Výroba roušek se záhy rozšířila i do dalších věznic, roušky se šily ve Světlé nad Sázavou, v Plzni, v Bělušicích, v Kuřimi, ve Vázební věznici Olomouc a jinde. Místní organizace či občané vězňům často půjčovali vlastní šicí stroje, aby se roušky mohly vyrábět ve velkém, jiní pomáhali shánět materiál.

O týden později přišla Věznice Pardubice, kde výroba roušek začala, s výrobou ochranných plexisklových obličejových štítů, které byly určeny především zdravotníkům z vězeňské služby či z nemocnic v okolí věznic. K výrobě obličejových štítů se brzy přidaly i další věznice, které mají možnost 3d tisku, například Věznice Valdice. Jinde se výroba roušek rozšířila o šití ochranných plášťů pro zdravotníky.

CALL CENTRUM VINAŘICE

Další forma pomoci začala fungovat ve Věznici Vinařice, kde společnost A-Giga provozuje call centrum. V době vrcholící pandemie na přelomu března a dubna call centrum pomáhalo na národní informační lince zřízené kvůli

nahrává a ukládá, pracoviště též monitoruje kamera. Jako všichni operátoři i společnost A-Giga vykonává tuto činnost bez nároku na odměnu, stejně tak odsouzení se zapojili dobrovolně a sami chtějí pomáhat.

„V současné složité době platí více než kdy jindy, že vězeňská služba pomáhá. Nabídka pomoci občanům, kteří jsou v souvislosti s aktuální situací v tísni, a zapojení vězňů do této práce je pro nás samozřejmostí,“ charakterizoval aktivity vězeňské služby generální ředitel Vězeňské služby ČR. Roušky a další osobní ochranné prostředky, které vyrobí odsouzení ve věznicích, se distribuují organizacím a institucím, jejichž zaměstnanci je ke své práci potřebují, ale nemají jak a kde je získat. Vězeňská služba tak darovala roušky zaměstnancům zdravotnických zařízení, domovů seniorů, České pošty, Národní knihovny, policii a dalším. Vězeňská služba vyráběla v době vrcholící pandemie až 15 tisíc roušek denně.

pandemii. Linka 1212 byla v té době často přetížena, takže společnost A-Giga ve spolupráci s Věznicí Vinařice posílala tuto linku poskytnutím operátorů. V call centru vinařické věznice pracuje ve funkcích operátorů na 60 vězňů ve směnném provozu. Operátoři vyřizují konkrétní dotazy volajících občanů a přepojují je v rámci aplikace na kompetentní pracoviště ministerstev zdravotnictví a vnitra, na psychologickou pomoc a další, informují je o kontaktech na zdravotní pojišťovny a další instituce. Společnost A-Giga vybavila pracoviště přímo ve věznici potřebnou technikou, veškerá komunikace se monitoruje,

KRIZOVÉ OKÉNKO

POMÁHÁ

KLIENTŮM RUBIKON CENTRA

Jedinečné řešení posloužilo zejména lidem bezprostředně propuštěným z vězení a dalším klientům s trestní minulostí v akutní krizové situaci. Krizové okénko bylo zřízeno v areálu Komunitního centra a zahrady Kotlasky v Praze 8, které RUBIKON Centrum provozuje. Netradiční prostředí umožňuje při poskytování poradenství dodržet maximální úroveň bezpečnosti nad rámec doporučených pravidel prevence šíření koronaviru COVID-19.

„Jsme rádi, že jsme našli bezpečnou cestu, jak pomáhat našim klientům i v období epidemie COVID-19. Máme možnost k tomu naplno využít výhodu Kotlasky, která je oázou zeleně v městském prostředí Libně. Není tu například třeba řešit dezinfekci vchodu do domu. Klienti mohou zůstat venku

na zahradě, v přírodě, takže nejsou ohroženi ani oni sami, ani sousedé z okolí nebo naši kolegové, jako je tomu v uzavřených prostorách kanceláří. Můžeme tak minimalizovat jakýkoliv přímý kontakt,“ říká ředitelka fundraisingu a provozu Kotlasky Hana Kramlová.

Krizové okénko je doslova okno – v přízemní budově komunitního centra, zaměřované a z části zakryté ochranným plastovým závěsem. Klientům jsou zde k dispozici odborní poradci s aktuálními informacemi o dostupnosti sociálních či ubytovacích služeb v Praze a opatřeních v rámci nouzového stavu v ČR. V případě potřeby jim poskytnou potravinové balíčky, materiální pomoc, zapůjčí telefon (bezkontaktně, na hlasitý odposlech), umožní online komunikaci s úřadem práce (např. kvůli žádosti o MOP) nebo poradí s vyplněním formuláře (k tomu jsou připraveny jednorázové propisky, které si klienti z bezpečnostních důvodů ponechají).

„Považujeme za naši povinnost zůstat v tomto těžkém období aktivní. Krizové okénko nabízí řešení našim klientům, kterým jsme doslova ze dne na den museli stopnout osobní poradenství a nahradit ho telefonickou a e-mailovou formou. To je hlavně pro lidi bezprostředně po výkonu trestu velmi problematické – telefon často nemají, o možnosti internetu nemluví. Největší riziko recidivy jim hrozí právě v prvních dnech a týdnech po propuštění a podpora našich poradců zvyšuje šanci, že návrat do společnosti zvládnou.

Naši klienti často nemají přístup k online prostředí, do kterého se nyní přesunula jak komunikace s úřady, tak výběrová řízení u zaměstnavatelů apod.

Ráda bych proto požádala všechny, kdo přicházejí do kontaktu s lidmi s trestní minulostí, aby jim předáním informace o krizovém okénku pomohli,“ říká vedoucí odborného poradenství v RUBIKON Centru Lucie Streichsbierová.

Krizové okénko se zatím otevírá v Praze, pokud se služba osvědčí a bude o ni zájem, rozšíří RUBIKON Centrum tento způsob bezpečného poradenství do dalších míst prostřednictvím svých poboček a spolupracujících organizací, které jsou členy Asociace organizací v oblasti vězeňství.

Doporučené ochranné prostředky pomohla zajistit MČ Praha 8, odbor zdravotnictví a sociálních služeb, a také jednotlivci z řad klientů a přátel zaměstnanců RUBIKON Centra.

RUBIKON Centrum, z. ú., je nestátní nezisková organizace, založená v r. 1994. Pomáhá lidem, kteří chtějí překročit svou trestní minulost. Podporuje je v začlenění do společnosti, v získání a udržení práce, řešení dlouhá a v odpovědnosti vůči sobě, rodině

RUBIKON
CENTRUM pomáháme překročit minulost

MAPA ORGANIZACÍ V OBLASTI VĚZEŇSTVÍ

Kontaktní osoba:

Mgr. Lucie Streichsbierová
vedoucí odborného poradenství
tel: +420 778 424 979

e-mail:

streichsbierova@rubikoncentrum.cz

Komunitní centrum a zahrada Kotlaska

Nad Kotlaskou I.
180 00 Praha 8
tel: +420 770 148 280

e-mail:

kotlaska@rubikoncentrum.cz

www.rubikoncentrum.cz

Acociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV) vznikla s cílem spoluvytvářet systém, který úspěšně začleňuje lidi po výkonu trestu zpět do běžného života, zohledňuje potřeby obětí a zvyšuje bezpečnost v celé společnosti. Jejím zakládajícími členy je 10 organizací: Český helsinský výbor, DP WORK, LIGHTHOUSE spolek, Mezinárodní vězeňské společenství, Nová šance, Společnost Podané ruce, Romodrom, RUBIKON Centrum, ŠANCE P.R.O. a VOLONTÉ CZECH.

KŘEHKÁ ŠANCE II

BYLA ÚSPĚŠNĚ UKONČENA

Závěrečné veřejné představení výsledků projektu Křehká šance II, na kterém v letech 2016 až 2020 spolupracovala Probační a mediační služba ČR spolu s Vězeňskou službou ČR, je jednou z událostí, která se vlivem nepříznivých okolností spojených se šířením nákazy covid-19 nemohla uskutečnit. Probační a mediační služba proto představuje výsledky projektu a úsilí, které realizaci projektu a jeho jednotlivých aktivit provázelo, touto formou.

Prostřednictvím realizace projektu jsme dokázali spojit síly a dosáhli tak většího zájmu našich zaměstnanců, ale i veřejnosti o sdílení témat vězeňství, probace a mediace. Realizovali jsme projekt, díky kterému jsme naplnili cíle, které jsme si na začátku stanovili. Ve spolupráci s vězeňskou službou jsme v minulých čtyřech letech připravili a úspěšně provedli pod hlavičkou projektu řadu konkrétních akcí, a to celkem v 18 soudních okresech, kde působí některé z vězeňských zařízení. Prokazatelně jsme tak zvýšili povědomí o naší práci a problematice integrace osob propuštěných z věznic zpět na svobodu.

Během realizace projektu jsme dokázali vytvořit a úspěšně v praxi realizovat program Rozvoj restorativní praxe, který lépe a účinněji propojil spolupráci a komunikaci mezi věznicí, PMS a místní komunitou. Prostřednictvím mnoha připravených aktivit program posílil veřejný zájem o téma věznic a řešení problematiky návratu osob z výkonu nepodmíněného trestu na svobodu (program Rozvoj restorativní praxe získal čestné uznání v evropském měřítku – toto ocenění jsme si převzali z rukou prezidenta Konfederace evropských probačních služeb v roce 2019).

VNÍMÁM I TEBE

V rámci projektu se nám rovněž podařilo vytvořit a v praxi s klienty úspěšně

ověřit unikátní český skupinový program, který učí odsouzené pachatele uvědomit si dopady jejich chování na život obětí a uzpůsobit tomu své další kroky směřující k odškodnění obětí trestného činu, a sice program Vnímám i tebe, jehož realizační tým získal ocenění ministra spravedlnosti za rok 2018. Tento program bude nadále realizován jak v praxi věznic, tak i prostřednictvím již připravovaných programových center v praxi probační a mediační služby.

Zvláštní pozornost jsme v projektu věnovali rozvoji naší dlouholeté snahy o zlepšení posuzování připravenosti vězňů osob na moment jejich podmíněného propuštění, tj. aktivitám prováděným komisemi pro podmíněné propuštění. Jejich praxi se nám společně s VS ČR a příslušnými soudy a státními zastupitelstvími podařilo zavést do poloviny, tedy do 18 českých věznic. Máme vytvořený model práce komisí, včetně představy o legislativním řešení a způsobu jejich začlenění do široké praxe. Tomu se věnovala v projektu vytvořená Platforma pro podmíněné propuštění a tento model byl v minulém roce představován na několika odborných seminářích a expertních setkáních věnovaných tématu podmíněného propuštění u nás. Ačkoli se prozatím přes vynaloženou snahu nepodařilo vytvořit podmínky pro udržení, respektive další rozšíření činnosti komisí pro podmíněné propuštění do české praxe, budeme v této snaze pokračovat dál.

PLATFORMY PRO PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ

To, co se nám podařilo a co je možné udržet i bez ukotvení komisí do stávající praxe, je posílená a kvalitativně rozšířená spolupráce zainteresovaných složek a institucí při projednávání žádostí odsouzených o podmíněné propuštění, zejména mezi probační a mediační službou a vězeňskou službou, justičními partnery a subjekty působícími v rámci postpenitenciární péče. Na důležitost této spolupráce a potřebu komplexnosti informací posuzovaných soudem při projednávání žádostí o podmíněné propuštění poukázal mimo jiné nálezkem ústavního soudu, který zapojení komisí pro podmíněné propuštění uvedl jako příklad účinné a potřebné praxe. V tomto úsilí budeme i nadále pokračovat, a to prostřednictvím již vytvořené expertní skupiny – Platformy pro podmíněné propuštění.

Po ukončení mimořádných opatření přijatých a realizovaných v souvislosti s šířením nákazy covid-19 se k výsledkům projektu budeme vracet a budeme na ně navazovat plánovanými činnostmi jak v průběhu tohoto, tak i příštího roku.

Autorka je ředitelka PMS ČR

ZÁZRAČNÝM KUKÁTKEM

DO MINULOSTI AKADEMIE A ZPĚT

31. srpna 2020 oslaví Akademie VS ČR 20. výročí otevření budovy školy ve Stráži pod Ralskem. Na <https://www.facebook.com/vezenskasluzbacz/> k tomuto tématu vycházejí články pod názvem Dvacet let v ulici Máchova. Přesto je toho ještě tolik, co bychom čtenářům chtěli o naší akademii sdělit.

Pojďte se s námi podívat zázračným kukátkem do minulosti.

Do budovy Institutu vzdělávání Vězeňské služby ČR, která voní novotou, vchází její ředitel Miloslav Jůzl v přátelském hovoru s několika zaměstnanci, tehdy všichni v civilu. Zapisují se do knihy příchoďů. Procházejí kolem holých bílých stěn. Pátrají po vypínačích, aby mohli bezpečně vystoupat do prvního patra. A to je všechno. Všechno? Druhé patro ještě není otevřeno. Chybí tam nábytek i podlahové krytiny. Do kopule nevidíme.

Ti z vás, kdo akademii znají tak, jak vypadá nyní v roce 2020, si možná řekají „A kde je knihovna?“ No není. Ještě neexistuje. Teprve za několik let, kdy bude část školy vyhrazena Justiční akademii, dojde na budování knihovny.

Začíná nový školní rok. Učitelé jsou po prázdninách odpočati. Tenkrát totiž v létě výuka neprobíhala. Do ubytovny v ulici Energetiků skromně vybavené starým nábytkem od podniku Diamo, ve které se ještě před několika dny nacházely také kanceláře zaměstnanců tehdejšího Institutu vzdělávání VS ČR, přijíždějí studenti. Parkovat budou všude možně, neboť žádné místo není pro jejich auta vyhrazeno. Mají však v přízemí ubytovny možnost koupit si potraviny ve večerce. Ve škole totiž kantýna není.

Pobočka institutu vzdělávání v Kroměříži také otevírá třídu. Pokud jste o tom nevěděli, pak můžeme doplnit, že výuka v Kroměříži byla ukončena v roce 2006.

Učitelé se připravují na výuku. Bílé tabule a fixy jsou k dispozici. Kdo má štěstí, vyfasoval flipchart. Na každé lavici se objevil komínek (nebo spíše komín) skript. Někteří starší učitelé jsou po dlouhém přenášení těžkých nákladů po schodech docela unaveni. Chtělo by to čaj či kávu, jen je třeba dojít tam, kde je varná konvice.

Proč tolik knih? Nástupní kurzy obsahují mnoho teoretických hodin. Prvky zážitkové pedagogiky se plíživě dostávají do učebních programů. Učebna doje je již v provozu. Na střelby půjdou studenti do Věznice Stráž pod Ralskem.

Učitelům je umožněno absolvovat několik specializačních kurzů zaměřených na komunikaci a sociálně psychologický výcvik. Na základě této průpravy vyvíjejí učitelé specializační kurzy jako například komunikaci pro dozorce a justiční stráž či zdravý životní styl. V příštím roce bude také otevřena obecná angličtina pro začátečníky.

Rádi bychom se rozhlédli více, ale zázračné kukátko náhle přestalo fungovat. Nezbývá než doufat, že se ti z vás, kdo se v roce 2000 v budově školy v Máchově ulici ve Stráži pod Ralskem nacházeli, podělí s námi o své vzpomínky.

Tak mne napadá, co bychom si pomysleli tenkrát v roce 2000, kdybychom se mohli podívat zázračným kukátkem do dnešní akademie.

Zabydlená, opečovávaná a rekonstruovaná škola vyšperkovaná orientačními schématy a informačními tabulemi i v anglickém jazyce, obrazy a fotografiemi voní zcela jinak. Pyšní se svou vlastní vlajkou a logem.

Třídy jsou vybaveny moderní technologií, používají se IT systémy. Učitelé komunikují se studenty nejen e-maily, ale také třeba přes telefonní či videokonferenční programy. Sylaby a skriptata jsou dostupné v elektronické verzi. Akademie VS ČR je akreditovaným pracovištěm pro vzdělávání sociálních pracovníků. Poskytuje také doplňkové pedagogické vzdělání občanským zaměstnancům, kteří jej potřebují. Nabízí odborné jazykové vzdělávání včetně

mezinárodních seminářů angličtiny a polštiny. Jsou organizovány mezinárodní konference. Tradicí se staly Penologické dny. Škola v běžném provozu praská ve švech. Její prostory jsou využívány také Probační a mediační službou ČR, Policií ČR či odborovými svazy.

V budově školy funguje kantýna. Kapacitu rekonstruované ubytovny doplňuje špičkový hotel v Jižní ulici. Přípravu je se otevření výcvikového střediska. Existují plány na výstavbu jídelny. Akademie VS ČR získala velkou prestiž na mezinárodním poli. Je členem evropské asociace akademií vězeňských služeb EPTA. Udrží stabilní kvalitní bilaterální vztahy s partnery na Slovensku, v Polsku, v Dolním Sasku, ve Francii, v Rumunsku, v Lotyšsku a na Ukrajině. V minulých letech přijímala až deset zahraničních delegací ročně.

Personál Akademie VS ČR se účastnil mnoha zahraničních stáží, seminářů a konferencí. Akademie VS ČR zapojuje do svých mezinárodních aktivit také personál organizačních jednotek.

To všechno (a mnohem více) bychom si před dvaceti lety vůbec neuměli představit. Věřím, že se mnou budete souhlasit, že vše dobré, kvalitní, vzácné a mimořádné se může uskutečnit jen díky osobnímu nasazení, nepřetržitému úsilí, optimistickému náhledu a často i geniálním vizím těch, kdo v Akademii VS ČR pracují a pracovali. Za těch dvacet let jsme zestárlí, někteří nás opustili, někteří se do důchodu chystají. Zároveň jsme vyzráli, mnoho jsme se naučili. Hodně jsme Akademii věnovali, ale také jsme hodně získali.

A zde vzpomeňme jména těch, kdo v roce 2000 budovu školy v Máchově ulici otevírali.

Zdeněk Března (2000 učitel – odešel 2004)
Zdeněk Dufek (2000 učitel – odešel 2006)
Miroslava Gänselová (2000 vedoucí ekonomického oddělení až dosud)
Michaela Hájková (2000 asistentka ředitele – odešla 2005)
Ladislava Havlíčková (2000 asistentka pedagogického oddělení, nyní důchodkyně pracující v knihovně)
Oldřich Horna (2000 zástupce ředitele – odešel 2010)
Jiří Hromek (2000 učitel – odešel 2012)
Miloslav Jůzl (2000 ředitel – odešel 2006)
Hana Kašpárková (2000 lektorka – odešla 2003)
Libor Matieska (2000 ekonomický zástupce ředitele – odešel 2006)
Bořivoj Malát (2000 učitel – odešel 2015)
Dita Müllerová (2000 pracovnice logistiky na ubytovně, nyní vedoucí logistiky)
Jana Paukertová (2000 až dosud učitelka)
Vojtěch Roztočil st. (2000 učitel – odešel 2001)
František Skalický (2000 pracovník logistiky – odešel 2006)
František Sočinský (2000 až dosud pracovník logistiky)
Vítězslav Soukup (2000 učitel – odešel 2012)
Jaroslava Svačinová (2000 ekonomka – odešla 2003)
Svatopluk Šádek (2000 právník – odešel koncem roku 2000)
Petra Špinková (2000 učitelka – odešla 2001)
Zdeněk Tesař (2000 učitel – odešel 2007)
Jiří Vyletěl (2000 vedoucí pedagogického oddělení – odešel 2004)

V roce 2000 do dnešní akademie nastoupila velká skupina nových zaměstnanců, kteří zde pracují dosud. Jsou to:

Renata Hečková (učitelka)
Jiří Mráz (učitel)
Iva Prudlová (2000 učitelka, nyní metodik pro vzdělávání v oblasti mezinárodní spolupráce a tisková mluvčí)
Antonín Sůva (2000 učitel, nyní vedoucí pedagogického oddělení)
František Vlach (2000 učitel, nyní ředitel akademie)

Vážení čtenáři, pokud se chcete s námi podělit o své vzpomínky na akademii před dvaceti lety, napište nám na iprudlova@avs.justice.cz, popřípadě přidejte svůj komentář k našim článkům na <https://www.facebook.com/vezenskasluzbacz/>.

Budeme se těšit na vaše příspěvky.

NOVÉ INTERVENČNÍ PROGRAMY PRO ODSOUZENÉ

Po třech letech pečlivých příprav, jednání a diskusí s norskými partnery, Evropskou komisí i zprostředkovatelem programu, kterým je Ministerstvo financí ČR, byla dne 14. 2. 2020 schválena žádost o grant na projekt s názvem Snižování rizik odsouzených prostřednictvím intervenčních programů, který je financován z Norských fondů 2014-2021. Realizace projektu s rozpočtem více než 40 mil. Kč tak mohla být od 1. 3. 2020 zahájena.

Vězeňská služba získala grant na předem definovaný projekt zaměřený na nové intervenční programy pro odsouzené.

Čtyřletý projekt je zaměřen na rozšíření služeb pro vězněné osoby o ty programy zacházení, které u nás dosud chybí a které jsou běžně využívány v norském vězeňství. Jedná se o Motivační program a Program pro otce. Zároveň budou na základě norských zkušeností vyvinuty tři nové zdravotní programy pro uživatele drog.

Vězeňské službě České republiky dosud chyběl program, který by připravil a motivoval odsouzené k účasti na specializovaných intervenčních programech v rámci vězeňského systému. Motivační program Norské nápravné služby, Motivátor, je praxí ověřený, funkční nástroj, který bude po přizpůsobení českým podmínkám sloužit jako společná základna pro přípravu odsouzených na vstup do specializovaných intervenčních programů. Stejně tak přenesení funkčního a vyzkoušeného programu pro vězněné otce, jakým je norský Pappaprogram, do českého prostředí zaplní další z mezer v českém vězeňství. V rámci této aktivity bude vytvořena také ilustrovaná informační brožura pro dětské návštěvníky a rodiny s dětmi o podmínkách života vězněného rodiče a o povinnostech návštěvníků věznic. Brožura má vhodným způsobem

příspět ke snížení stresujících situací členů rodiny při vstupu do vězení a stigmatu členů rodiny vězněného rodiče. V neposlední řadě dojde k úpravě prostor pro dětské návštěvníky odsouzených rodičů.

Počet osob s adiktologickou poruchou ve věznicích bohužel meziročně stoupá, stoupá i počet vězněných osob pozitivně testovaných na přítomnost opioidních látek v těle. Část z nich pokračuje v užívání drog i během pobytu ve vězení. Projekt reaguje na tuto situaci systémovým přístupem k problematice užívání drog vězněnými osobami. Zaměřuje se na programy soudně nařízeného ochranného léčení, substituční léčby a doléčování pacientů s cílem poskytovat tyto druhy zdravotní péče ve standardu léčby posky-

tované v komunitních zdravotnických zařízeních. Do projektu je zapojeno na jedenáct věznic, ve kterých budou programy pilotně ověřovány.

Manuály norských programů Motivátor a Pappaprogram jsou nyní překládány do českého jazyka. Již na podzim jsou plánovány první dvě studijní cesty do norských věznic, kde jsou tyto programy součástí každodenní praxe. Brzy započnou také práce na zdravotních programech pro vězněné uživatele drog a analýzy možností úprav místností ve věznicích. Zároveň probíhá příprava úvodní konference a semináře, které se uskuteční v Praze za účasti norských odborníků.

Věříme, že všechny aktivity napomohou ke zlepšení péče o vězněné stejně jako k následnému snížení recidivy.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

VEŘEJNÁ SBÍRKA PRO RODINY ZASTŘELENÝCH KOLEGŮ VYNESLA PŘES 1,6 MILIÓNU KORUN

Veřejná sbírka, kterou v prosinci vyhlásila Vězeňská služba ČR spolu s Nezávislým odborovým svazem Policie ČR na pomoc rodinám příslušníků sboru, kteří zahynuli 10. prosince při útoku střelce v ostravské nemocnici, vynesla 1 657 029,66 Kč.

Sbírka skončila v polovině února a její výtěžek byl předán pozůstalým po příslušnících Vězeňské služby ČR nstrm. Petrovi Langovi – jeho manželce a dvěma dcerám a pprap. Bc. Petru Šormovi – jeho manželce a nezletilému synovi. Kolegové z Vězeňské služby ČR zahynuli tragicky při útoku aktivního střelce v čekárně traumatologického oddělení Fakultní nemocnice Ostrava dne 10. 12. 2019. Příslušník Věznice Heřmanice Petr Lang zemřel tragicky ve věku 49 let. V osudný den doprovázel na

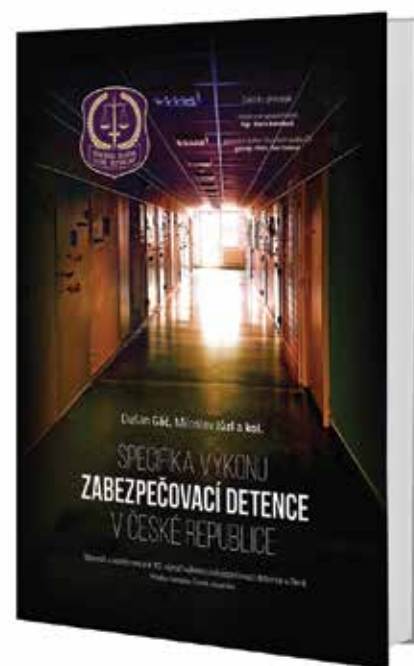
ošetření do fakultní nemocnice dceru, kterou hrdinsky zachránil obětováním vlastního života. Petr Lang byl ve služebním poměru příslušníka Vězeňské služby ČR od 1. července 2005. Po celou dobu trvání služebního poměru vykonával funkci strážného oddělení vězeňské stráže. Svým profesionálním přístupem k plnění služebních úkolů byl příkladem pro ostatní příslušníky, byl vždy přátelský, veselý a spolehlivý. Petr Lang po sobě zanechal manželku Lenku a dvě dcery, osmadvacetiletou Natálii a třináctiletou Lucii.

Příslušník Věznice Ostrava Petr Šorm zahynul ve svých 39 letech. Sloužil u Vězeňské služby ČR od 15. 12. 2010 jako strážný – řidič oddělení vězeňské stráže. Byl vždy přátelský, spolehlivý, v pracovním kolektivu a mezi kolegy velmi oblíbený a veškerý svůj volný čas věnoval své milované rodině a v posledním období i stavbě nového rodinného domu. Se svou manželkou – lékařkou onkologického oddělení Fakultní nemocnice Ostrava, která denně bojuje o životy druhých, měl devítiletého syna Jaroslava.

VYCHÁZÍ SBORNÍK DOKUMENTŮ Z KONFERENCE K DESÁTEMU VÝROČÍ ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Deset let fungování zabezpečovací detence v České republice připomněla loni na podzim odborná konference, která byla setkáním předních expertů z různých oblastí společenských i lékařských disciplín, penitenciaristiky a dalších příbuzných oborů, kteří společně hodnotili výsledky fungování tohoto institutu v České republice. Závěry konference nyní vycházejí ve sborníku, který vydává Vězeňská služba ČR. Čtenářům a zájemcům o tuto

specifickou formu odborné péče se tak dostává do rukou monografie složená z vysoce odborných a fundovaných příspěvků, k nimž přispěli přední experti české penitenciární scény. Je to vůbec poprvé, kdy vznikla v českém odborném prostředí publikace věnovaná problematice zabezpečovací detence, a je nepochybné, že se stane základním pilířem odborné literatury k této disciplíně.

60 LET VĚZNICE VŠEHRDY 1960-2020

foto: Miroslava Strnadová

Věznice Všehrdy se nachází v severozápadní části České republiky v Ústeckém kraji, asi 6 km od města Chomutov, ve směru na Prahu. Je profilována jako věznice pro mladistvé odsouzené muže. Do konce září roku 2017 kromě mladistvých odsouzených mužů zde vykonávali trest odnětí svobody i dospělí odsouzení muži ve věznici s dohledem a ve věznici s dozorem.

HISTORIE

Věznice Všehrdy byla spolu s Věznicí Bělušice v roce 1957 pobočkou NÚ Libkovic. S výstavbou samostatného útvaru se započalo v roce 1958 na místě bývalého statku s kachní farmou. První odsouzení byli ubytováni na špejcharu v počtu asi 30 mužů, kteří pracovali pro potřeby státního statku, později na výstavbě věznice. V roce 1960 ústav dostal od statku další dvě budovy. Byl přistavěn kinosál asi pro 100 osob, ošetrovna a přízemní budova pro odsouzené. V části statkové budovy byla zřízena kuchyně, sklady a centrální koupelna. Ve stejném roce bylo do ústavu přemístěno asi 300 odsouzených žen. Odsouzené ženy pracovaly pro státní statek, později po vypovězení smluv byla zahájena vlastní výrobní organizace MIVEX, kde odsouzené ženy oplétaly bužírkou demižony. Po obdržení finančních prostředků na zlepšení

podmínek ústavu se začala budovat v prostorách staré stodoly hala pro potřeby MIVEXU, kde se vyráběla konfekce. Dále zde byla zřízena výroba mozaikových dlaždic. Po adaptaci kravína bylo zřízeno pracoviště pro potřeby Elektro – Kovářská. Odsouzené ženy pracovaly i v okolních podnicích, např. v Porcelánce v Klášterci n. Ohří, VTŽ Chomutov. Byla vybudována nová administrativní budova a pobočka mezi novými výrobními halami pro 10 odsouzených mužů, kteří byli zaměstnáni v režii údržby. Později byla vybudována další pobočka před ústavem v odkoupeném rodinném domku. S výstavbou útvaru se nadále pokračovalo po etapách. Postupně jak vyrůstal nový útvar, ustupovaly stavbě staré a nevyhovující objekty útvaru a přilehlého okolí. Rozsáhlá investiční výstavba se tak velkou měrou dotkla i obce Všehrdy. Výstavbě musela ustoupit řada rodinných domů a zemědělských pozemků. Útvar od-

koupil a zrekonstruoval některé rodinné domky. Provedl ve spolupráci se Státním statkem Chomutov demolice chátrajících objektů. Přestavbou bývalého teletníku byla vybudována krytá střelnice. Společně s obcí bylo vybudováno koupaliště pro veřejnost, veřejné osvětlení a zastávka autobusu. V roce 1990 po tzv. Sametové revoluci a propuštění většiny odsouzených žen při prezidentské amnestii byla věznice uzpůsobena pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených mužů.

Náčelníci Nápravně výchovného ústavu

V letech 1959-1961 byl npor. Březina náčelníkem pracovního útvaru a později Nápravného pracovního tábora Všehrdy. Jeho nástupci byli: npor. Vaska (1961-1962), kpt. Dvorčák (1962-1967), pplk. Konečný (1967-1983), kpt. Honzík (1983-1987) a npor. Stanka (1987-1990).

Ředitelé Věznice Všehrdy

plk. Mgr. Miroslav Malý
(1. 5. 1990 – 30. 4. 2000),
plk. Mgr. Petr Křenek
(1. 5. 2000 – 18. 7. 2005),
plk. Mgr. Pavel Ondrášek
(18. 7. 2005 – 22. 12. 2006),
plk. Mgr. Jiří Šrajber
(28. 12. 2006 – 30. 9. 2014),
plk. Mgr. Pavel Vagner
(1. 10. 2014 – 31. 8. 2018),
plk. Mgr. Alexandr Vidlák
současný ředitel věznice.

SOUČASNOST

Od 1. října 2017 na základě novely zákona č. 169/1999 Sb. a zákona č. 58/2017 Sb. ve věznici kromě mladistvých odsouzených vykonávají trest odnětí svobody dospělí odsouzení muži ve věznici s ostrahou, v odděleních s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení. Kapacita věznice činí 478 míst při zachování ubytovací plochy 4m² na osobu. Odsouzení jsou ubytováni v ložnicích sedmi ubytoven. Jedno patro ubytovny je vyhrazeno pro mladistvé odsouzené muže v počtu 38 míst. V oddělení pro výkon trestního opatření odnětí svobody je zřízen oddíl specializovaný pro výkon trestního opatření odnětí svobody odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování s individuálním zacházením, v počtu deseti míst.

Ve věznici s ostrahou se středním stupněm zabezpečení je zřízen oddíl specializovaný pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek. Odsouzení jsou zde zařazeni na základě podání žádosti o zařazení, kterou posoudí odborná komise a schvaluje ředitel věznice. Kapacita specializovaného oddílu má 32 míst. Program zacházení je více zaměřen na dlouhodobou individuální práci s odsouzenými, včetně zaměření na snížení četnosti projevů agrese. Součástí terapeutického působení jsou i pracovní aktivity.

Základní zdravotní péče je odsouzeným poskytována ve zdravotním středisku věznice všeobecným lékařem, a u mladistvých odsouzených pediatrem. Ošetření zubní lékařkou je prováděno v zubní ordinaci věznice nebo v mimovězeňském zdravotnickém zařízení.

Na oddělení výkonu trestu mají odsouzení dále k dispozici vězeňskou kapli. Od října roku 2018 má věznice na částečný pracovní úvazek svou kaplanku. Další dobrovolní duchovní do věznice docházejí.

Odsouzení si mohou nakoupit ve vězeňské prodejně. Nákupy se uskutečňují bezhotovostním platebním stykem.

Pozornost byla v poslední době zaměřena na obnovu a zvyšování bezpečnosti ve věznici, zlepšování pracovního prostředí pro zaměstnance a příslušníky a také na zlepšení estetizace věznice. V této souvislosti se v roce 2018 a 2019 opravily prostory na ubytovně mladistvých odsouzených, například byly zhotoveny lité podlahy, vymalovaly se ložnice a další prostory pro samoobslužné účely.

Na estetizaci věznice se velkou měrou podílelo také školské vzdělávací středisko, jehož žáci obnovili či zhotovili dřevěné hračky do dětského koutku v návštěvním sále, vyrobili lavice do vězeňské kaple a kuchyňské skříňky pro příslušníky.

Věznice má i svou soudní místnost, ve které zasedá senát Okresního soudu Chomutov ohledně projednávání podmíněného propuštění vězňů. Věznice tak nemusí ve všech případech eskortovat odsouzené k soudu mimo věznici.

V současné době se ve Věznici Všehrdy provádějí dvě investiční stavební akce, a to rekonstrukce stravovacího provozu kuchyně pro odsouzené a již dlouhodobě plánovaná rekonstrukce ubytovny č. 6, která po dokončení bude sloužit k výkonu trestního opatření u mladistvých odsouzených.

PERSONÁL

Věznice Všehrdy má přiděleno 241,2 tabulkových míst, z toho 137 pro příslušníky a 104,2 pro občanské zaměstnance. Péče o zaměstnance zahrnuje závodní stravování, čerpání příspěvků z fondu kulturních a sociálních potřeb a různé sportovní akce. Zaměstnanci věznice se úspěšně účastní sportovních akcí pořádaných Vězeňskou službou České republiky i akcí pořádaných mimovězeňskými organizacemi. Svou roli na prezentaci věznice má také tým zaměstnanců, kteří se věnují prevenci kriminality pro žáky základních a středních škol.

vstupu osob do věznice. Plně zajišťuje střežení, předvádění a eskortování vězňů osob. Zajišťuje kontrolu osob vstupujících do věznice, kontrolu materiálu přiváženého do věznice a kontrolu doručovaných poštovních zásilek do věznice.

Oddělení vězeňské stráže je děleno na strážní službu, eskortní službu, služební kynologii a dopravu. Eskortní služba zajišťuje eskorty odsouzených k odborným zdravotním vyšetřením, k umístění vězňů osob do vězeňské nemocnice nebo k jednání u příslušných soudů. Služební drogového psa využívá věznice k vyhledávání omamných a psychotropních látek ve všech prostorách areálu a při kontro-

ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Na základě uzavřené dohody věznice spolupracuje již od roku 2009 s Ústavem pro výkon trestu odnětí svobody mladistvých odsouzených v Sučanech u Martina. Pracovní návštěvy jsou zaměřeny na výměnu zkušeností v oblasti práce s odsouzenými při výkonu trestního opatření u mladistvých odsouzených a výkonu trestu odnětí svobody u dospělých odsouzených.

**ODDĚLENÍ
VĚZEŇSKÉ STRÁŽE**

Hlavním úkolem oddělení vězeňské stráže je zajištění střežení a obrany objektu věznice vně i uvnitř věznice, zabránění neoprávněnému vjezdu vozidel do věznic a neoprávněnému

le poštovních zásilek doručených do věznice.

Zástupce vedoucí oddělení pro služební přípravu zajišťuje u všech příslušníků školení služební a profesní přípravy včetně školení členů krizového pracoviště. Cílem školení je neustálá a bezprostřední připravenost k jakémukoliv služebnímu zásahu, například v případě možného útoku vězněné osoby nebo vzniklých nepokojů.

Příslušníci vězeňské stráže spolu s dozorcí propagují věznici na různých veřejných akcích, ať jsou to již letní dětské tábory, Den dětí nebo společné akce s dalšími ozbrojenými složkami v regionu. Příslušníci dopravy zajišťují eskorty vězňů osob a veškeré služební jízdy pro všechna oddělení věznice.

**ODDĚLENÍ VÝKONU TRESTU
ODNĚTÍ SVOBODY**

Ve Věznici Všehrdy je zajišťován výkon trestního opatření u mladistvých odsouzených a dále pak výkon trestu odnětí svobody u dospělých odsouzených zařazených do věznice s ostrahou v nízkém, středním a vysokém stupni zabezpečení, a to v souladu s platnými právními předpisy a normami, upravujícími způsob výkonu trestu odnětí svobody.

Lze říci, že asi 50 % odsouzených je ve výkonu trestu za majetkovou trestnou činnost a 50 % za trestnou činnost násilnou s převahou úmyslných trestných činů. Pokud bychom však posuzovali trestnou činnost mladistvých, pak je zde naprostá převaha násilné trestné činnosti mnohdy brutálního charakteru.

V ubytovací části věznice slouží pro ubytování odsouzených šest ubytoven a uzavřený oddíl, kde odsouzení vykonávají kázeňské tresty. Zde je umístěn i nástupní oddíl, krizový oddíl a specializovaný oddíl pro mladistvé odsouzené. V pěti ubytovnách jsou umístěni dospělí odsouzení a v jedné ubytovně mladiství, kteří v rámci své budovy disponují samostatným výstupním pokojem. Uvnitř oddělení je také ošetrovna, tělocvična s posilovnou a jídelna, která v současné době prochází rekonstrukcí. V další části Věznice Všehrdy se pak ještě nachází ubytovna č. 8 pro odsouzené pracující v kuchyni a ubytovna č. 6, ve které donedávna vykonávali trest odsouzení s ostrahou s nízkým stupněm zabezpečení, která však v současné době prochází rekonstrukcí a následně bude sloužit pro výkon trestního opatření mladistvých odsouzených.

**PRÁCE S ODSOUZENÝMI
MUŽI VE VĚZNICI VŠEHRDY**

Resocializační proces odsouzených a mladistvých odsouzených probíhá v naší věznici v rámci stanovených programů zacházení s minimálního programu zacházení s odsouzenými. Programy zacházení vycházejí z individuálních potřeb a zájmů jednotlivých odsouzených, anamnéz a doporučení specialistů. Jejich realizace je sledována vychovateli a jsou v pravidelných intervalech vyhodnocovány, stejně tak probíhá i jejich pravidelná aktualizace speciálním pedagogem na návrh vy-

chovatele po pravidelných hodnoceních odsouzených.

Hlavními cíli při zapojení odsouzených do těchto programů je vytvoření pracovních návyků, upevňování smyslu pro uznávání hodnot práce, vytváření zákonných a společenských norem, odreagování se od běžných povinností a uvolnění se po psychické stránce, odbourávání nashromážděného stresu a negativních myšlenek, stimulace imunitního systému a paměti. Dále pak naučit se využívat volný čas k získávání čerstvých sil, vstřebávání pozitivních myšlenek, umění tolerance a podobně.

Prioritou pro nás je zajištění pracovních příležitostí pro odsouzené a vzdělávání u mladistvých odsouzených.

PRACOVNÍ AKTIVITY

Věznice vytváří podmínky pro zaměstnávání odsouzených v rámci: vlastního provozu (vnitřní režie) – zedník, zámečnický, instalatér, malíř, truhlář, skladník, knihovník, kuchař, holič, automechanik, uklízeč atd.

U státních a soukromých subjektů – odborné a pomocné práce ve strojírenství, v zemědělství a lesnictví, v dřevovýrobě, v potravinářství apod. Za výše uvedené práce pobírají odsouzení odměnu.

Dále se převážně pracovní nezařazení odsouzení zapojují do pracovních činností bez nároku na odměnu, a to formou:

pomocných prací pro věznici – úklidové práce na ubytovnách, pomocné práce v kuchyni, úklid a údržba venkovních prostor

práce v rukodělných dílnách – drobná údržba, dřevomodelářský kroužek

práce na zahradě – údržba zeleně, pěstování květin, ovoce a zeleniny
sebeobslužné činnosti – úklid, praní a žehlení, příprava jednoduchých jídel.

VZDĚLÁVÁNÍ ODSOUZENÝCH

Odborné a všeobecné vzdělávání odsouzených probíhá v naší věznici po dvou liniích:

- V rámci odborných učebních oborů a kurzů Školského vzdělávacího střediska.

- V rámci zajištění vzdělávacích aktivit pod vedením odborných zaměstnanců a vychovatelů oddělení výkonu trestu. Na oddělení výkonu trestu je odsouze-

ným k dispozici široká škála vzdělávacích aktivit, jedná se převážně o výuku cizích jazyků (anglický, německý, český jazyk pro cizince), základů právního minima, základů společenského chování, základů všeobecných znalostí z oblasti společenskovědních oborů. Z těchto aktivit není odsouzeným vy-
dáváno žádné osvědčení.

Výjimku tvoří aktivita pro mladistvé odsouzené – Kurz povinné školní docházky, kde mladiství ukončují základní vzdělání a ve spolupráci s kmenovou základní školou jim je vydáno vysvědčení. Výuku zajišťuje speciální pedagog ve spolupráci s učiteli příslušných základních škol.

SPECIÁLNĚ VÝCHOVNÉ AKTIVITY

Speciálně výchovné aktivity ve věznici probíhají individuální i skupinovou formou. Jsou zajišťovány odbornými zaměstnanci oddělení výkonu trestu. Pod jejich odborným vedením se odsouzení věnují arteterapii, muzikoterapii, práci v psychoterapeutických skupinách programu TP 21, základům zdravého životního stylu. Využívají individuálního poradenství s psychology, sociálními pracovníky a pedagogy při řešení závažných situací. Navštěvují poradnu drogové prevence.

ZÁJMOVÉ A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Odsouzení si již na nástupním oddělení při vstupním pohovoru se speciálním pedagogem v rámci programu zacházení sami vybírají ze široké nabídky vzdělávacích, sportovních, zájmových, psychosociálních a terapeutických aktivit. Některé aktivity si dospělí odsouzení organizují sami – petanque, nohejbal, základy ekonomie, akvaristika, elektronické šipky, společenské hry apod.

V rámci zajišťování kulturních potřeb je k dispozici vězeňská knihovna, poslech hudby, sledování televizních pořadů a promítání filmů formou centrálního videa.

Smyslem zapojování odsouzených do volnočasových aktivit a edukačních programů je dosažení účelu trestu odnětí svobody u dospělých, u mladistvých výkonu trestního opatření. Takto strávený volný čas jim pomáhá posi-

lovat a ovlivňovat emoční potenciál, působí na lidskou psychiku, uvolňuje nahromaděné napětí a rozšiřuje jejich vědomosti a dovednosti.

K realizaci zájmových a volnočasových aktivit slouží v současné době velmi dobře vybavená knihovna, tělocvična, sportovní antukové hřiště, tenisové kurty v obci Všehrady, zahrady, dřevodílny, centrální posilovna, hudebna, dvě terapeutické místnosti, kaple a další vybavené prostory na oddělení výkonu trestu a ve školském vzdělávacím středisku. Na čtvrté ubytovně je zřízena místnost pro kondiční cvičení, učebna – hudebna a cvičná kuchyňka.

PROGRAMY ZACHÁZENÍ U MLADISTVÝCH ODSOUZENÝCH VE VĚZNICI VŠEHRDY

Projekt programu zacházení s mladistvými odsouzenými je zaměřen na cílené působení výchovných pracovníků tohoto oddělení (speciální pedagogové, psycholog, sociální pracovník, vychovatelé, dozorcí a pedagog volného času) na mladistvého jedince se zaměřením na změnu jeho dosavadního přístupu k životu.

Jedná se především o změnu pohledu na vzdělání – možnost doplnění si základního, případně i středního vzdělání formou plnění povinné školní docházky a následného zařazení do učebního oboru nebo kurzu dle nabídky Školského vzdělávacího střediska věznice, na vytvoření a upevnění pracovních návyků v rámci jeho sociální integrace do občanského života, přípravu pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života a následně na účelné využití volného času.

Hlavním cílem této přípravy je zvýšení pravděpodobnosti plnohodnotného života mladistvých po návratu do občanské společnosti.

Obsahem programu zacházení u každého mladistvého je edukační (informační), pracovní, terapeutický (interakční), volnočasový (zájmový) a extramurální program se základním (společným) programovým blokem a nadstavbovými bloky. Základní blok tvoří především vzdělávací, sebeobslužné, pracovní, tělesné a sportovní aktivity. Nadstavbové bloky mají především motivační charakter a také rozšiřují duševní obzor a informovanost mladistvých. Liší se také svojí atraktivitou, například zážitkové programy mimo věznici. Cílem motivační

složky programu je vyvolat nespokojenost s dosavadním kriminálním průběhem vlastního života a umožnit přesun odsouzeného z kategorie nemotivovaných odsouzených k životní změně do kategorie odsouzených motivovaných k životní změně.

Ve skupině nemotivovaných odsouzených je koncipován minimální, respektive alternativní program a uplatňován diferencovaně, závisle na konkrétní problematice daného mladistvého. Ve skupině odsouzených motivovaných k životní změně jsou zařazení mladiství, kteří nechtějí dále recidivovat a chtějí pro to pod vedením vychovatelů a specialistů něco udělat. Vlastní aktivita mladistvého je tedy základní podmínkou pro zařazení do této kategorie.

Aktivity s mladistvými odsouzenými se provádějí denně, a to povinně edukační, terapeutické a pracovní programy a dobrovolně volnočasové a zájmové programy. Program zacházení s mladistvými je organizován pravidelně v průběhu celého týdne, včetně sobot a nedělí, dle časového rozvrhu aktivit, který zpracovává speciální pedagog. Skupinové a individuální hodnocení kázně, aktivity a výsledků mladistvých provádí každý vychovatel, případně vedoucí aktivity tak, aby bylo pro mladistvé motivující.

VÝSTUPNÍ ODDÍL MLADISTVÝCH ODSOUZENÝCH

Na ubytovně mladistvých odsouzených je vyčleněna jedna ložnice pro výstupní oddíl se třemi místy. Vybavení ložnice se blíží standardu běžného internátního ubytování, individuální výzdoba a další úprava ložnice se provádí pouze se souhlasem oprávněného zaměstnance věznice, zpravidla vychovatele výstupního oddílu. Součástí ubytovacího prostoru výstupního oddílu je cvičná kuchyňka se základním vybavením, pračka a žehlička, sloužící k nácviku sebeobslužných činností (úklid, příprava jednoduchých jídel, praní a žehlení prádla atd).

Pracovní tým výchovných pracovníků plánuje i extramurální aktivity s mladistvými odsouzenými v souladu se zákonem, vyhláškou, s plněním programu zacházení a na základě individuálního vyhodnocení možných rizik s důrazem na zajištění bezpečnosti. Hodnocení úspěšnosti plnění úkolů programu zacházení ve výstupním oddílu se s odsouzenými projednává

měsíčně, odsouzený má možnost se aktivně podílet na aktualizaci programu zacházení.

Cílem tohoto oddílu je příprava odsouzených na plynulý přechod z VTOS do občanského života a zmírnění vlivu dopadu dlouhodobého pobytu ve vězení (prizonizace). Připravujeme zde odsouzené na reintegraci zpět do společnosti, seznamujeme je se změnami sociálních realit, sociálními službami po propuštění. Umožňujeme kontakt s PMS a různými nevládními a neziskovými organizacemi, pomáhajícími osobám propuštěným z VTOS se zajištěním základních sociálních jistot po návratu do reálného občanského života. V rámci speciálního programu zacházení pro odsouzené před propuštěním se klienti ve větší míře věnují sebeobslužným činnostem, pracovní výchově, sociálnímu poradenství a v neposlední řadě i extramurálním aktivitám, při kterých se seznamují

provádí celková rekonstrukce kuchyně a jídelny pro odsouzené, není kapacita ubytovny zcela naplněna. Je zde aktuálně ubytováno 12 pomocných kuchařů, kteří pracují ve dvousměnném provozu. Zajištění Odborného zacházení zajišťuje jeden vychovatel v úzké spolupráci s vychovatelem nástupního oddílu, dále speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník a dva pedagogové volného času. Kriminogenní rizika oblasti zaměstnání zajišťuje jejich pracovní zařazení a ve volném čase úklidové práce na ubytovně a floristika. V rámci vzdělávacích aktivit s vychovatelem docházejí do aktivit finanční gramotnost a základy právní výchovy. Odsouzení s drogovou minulostí a vysokými riziky závislostního chování navštěvují speciálně výchovnou aktivitu pod vedením speciálního pedagoga život bez návykových látek. Odsouzení s blízkým termínem propuštění docházejí na aktivitu příprava

s nabídkami trhu práce, možnostmi zajištění bydlení a vyřizováním běžných záležitostí každodenního života. Personální obsazení je zajištěno jedním vychovatelem, vyčleněným sociálním pracovníkem, vyčleněným psychologem, speciálním pedagogem, dozorcí ve směně.

UBYTOVNA PRO KUCHAŘE

Smyslem zřízení odděleného ubytování kuchařů bylo izolovat je od různých negativních a rozporuplných jevů. Jsou tak vyloučeny různé nátlaky a vydírání kuchařů ze stran jiných odsouzených. Tato ubytovna je určena k ubytování odsouzených zařazených ve věznici s ostrahou se středním stupněm zabezpečení. Celková kapacita ubytovny je 18 míst a jsou zde umístěny pouze odsouzení, kteří jsou pracovní zařazení v režii věznice jako pomocná síla v kuchyni (pro odsouzené a pro zaměstnance). V současné době, kdy se

na život po propuštění. Individuálně dle potřeby využívají psychologického a sociálního poradenství. Ve volném čase se věnují dle svých zájmů historii a současnosti české republiky nebo kondičnímu cvičení. Jejich pracovní vytížení je vysoké a chvíle odpočinku věnují regeneraci svých sil nebo četbě a sledování televizních pořadů. Většina z nich se aktivně zapojuje i do extramurálních pracovních aktivit vedených pedagogy volného času nejen ve věznici, ale i pro obec Všehrady.

BEZDROGOVÉ ZÓNY ODDĚLENÍ VÝKONU TRESTU

Ve věznici s ostrahou jsou zřízeny dva oddíly bezdrogové zóny se standardním zacházením, a to: v oddělení s nízkým stupněm zabezpečení s kapacitou 15 osob a v oddělení se středním stupněm zabezpečení s kapacitou 43 osob.

Realizace programu zacházení v bezdrogové zóně se odehrává ve skupinových a individuálních formách práce, a to pouze na podkladě standardizovaných projektů, které jsou zpracovány jednotlivými vychovateli a pracovníky odborného zacházení (psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník) výkonu trestu a schválené ředitelem věznice, a dále v učebnách a také v multimediální učebně;

ve vzdělávacích kroužcích a pracovních aktivitách: Základy právní výchovy se zaměřením na právní problematiku drogových závislostí, Život bez návykových látek, motoristický/dopravní/, se zaměřením na zneužívání návykových látek v dopravě (do konce března 2019), Příprava na život po propuštění z VTOS, pracovní činnosti (pracovní zařazení, extramurální a intramurální pracovní aktivity /práce na zahradě/, sebeobslužné činnosti /praní, žehlení, vaření/);

v zájmových kroužcích sportovních (sportovní a míčové hry, stolní tenis, šachy, turnaje, soutěže, přebory, olympiády),

v extramurálních aktivitách: návštěvy, vycházky, PVT, pastorační a duchovní péče, v rámci drogových služeb: individuální poradenství, informační servis, krizová intervence, krátká intervence, prevence relapsu, kontaktní a poradenské služby, zaměřené na řešení problémů klienta a jeho přípravu na výstup z vězení,

ve spolupráci se specializovaným oddělením věznice, poradny drogové prevence věznice, PMS Chomutov, NNO, státními institucemi a organizacemi: Spolek Most k naději, z. s., Oblastní charita Česká Kamenice, Centrum sociálních služeb Praha, Rubikon Centrum, z. s., Za branou, z. s., Volonté Czech, o. p. s., Člověk v tísni, sociální poradna Kamenná a odbor sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje.

městnanci věznice ve složení: vedoucí poradny - speciální pedagog, zástupce vedoucího poradny - psycholog, sociální pracovníce, vychovatel-terapeut, zdravotní sestra. Odbornou pomocí těchto zaměstnanců prošlo od doby vzniku již řádově více jak jeden tisíc odsouzených. Dokumentaci činnosti poradny tvoří: evidence uživatelů drog, evidence vězněných osob ohrožených drogou, záznamy o průběhu jednání členů poradny, přehled o čerpání rozpočtových prostředků účelové přidělných na realizaci souboru protidrogových opatření.

Při vedení dokumentace postupuje člen poradny tak, aby byla zachována důvěrnost informací a zabezpečena ochrana osobních údajů podle zákona o zpracování osobních údajů. Poradna úzce spolupracuje se specializovaným oddělem ve věznici, podílí se na realizaci terapeutického programu tohoto oddílu, spolupracuje s církvemi, náboženskými denominacemi, charitou, PMS a neziskovými organizacemi, a to v rámci vzájemné výměny informací v souladu s národní strategií protidrogové politiky a dalších norem, dokumentů a dohod.

ODDĚLENÍ ZAMĚŠTNÁVÁNÍ VĚZNĚNÝCH OSOB

PROVOZOVNA STŘEDISKA HOSPODÁŘSKÉ ČINNOSTI

Zaměstnanost odsouzených ve Věznici Všehrdy dosahuje dlouhodobě hodnoty kolem 60 %. Odsouzení jsou zaměstnáni v režii věznice, u soukromých subjektů a z větší části na vnějších pracovištích. Před přímým zařazením k zaměstnavatelům bývají

odsouzení zařazováni do extramurálních pracovních aktivit zejména pro státní instituce. Získávají tím pracovní návyky. Jako příklad uvádíme Hipodrom Most, kde se starají o koně, či Domov pro seniory v Chomutově, kde se podíleli na estetizaci a úpravách okolí, Okresní soud Chomutov nebo Policie České republiky. Zde odsouzení prováděli ve většině případů stěhování nábytku, vymalování a úklid prostor určených objektů.

Oddělení zaměstnávání vězněných osob zajišťují tři zaměstnankyně a provozovnu střediska hospodářské činnosti dvě zaměstnankyně. Jejich hlavní náplní je zabezpečit zaměstnávání vězněných osob. V současné době má věznice dva zaměstnavatele uvnitř věznice a deset zaměstnavatelů mimo věznici v regionu Chomutova, Mostu a Litvínova. Odsouzení většinou pracují na pracovní pozici jako dělník, například na autovrakovišti, při porážce a odchytu drůbeže, dále pak jako operátor výroby, dělník na tříděči odpadu, šič, pomocný stavební nebo zemědělský dělník, pomocný dělník v dřevovýrobě. Oddělení zaměstnávání úzce spolupracuje se všemi zaměstnavateli, kteří zaměstnávají odsouzené umístěné ve Věznici Všehrdy, a reaguje tak na požadavky zaměstnavatelů.

ŠKOLSKÉ VZDĚLÁVACÍ STŘEDISKO

Nedílnou součástí naplňování účelu výkonu trestu zejména u mladistvých odsouzených je vzdělávání, které věznice zajišťuje prostřednictvím školského vzdělávacího střediska. Školské vzdělávací středisko Věznice Všehrdy vzniklo v dubnu roku 1990. Důvodem bylo zrušení Věznice Libkovic, která kromě odsouzených mužů přijímala

k výkonu trestu i mladistvé odsouzené v českém regionu. ŠVS ve Všehrdech zajišťuje v tomto školním roce výuku ve třech učebních oborech, a to truhlář (dvouletý), kuchař a elektrikář (tříletý). Pro žáky s kratším trestem jsou poté zajištěny tři desetiměsíční kurzy: zámečnický (akreditovaný), zednický a malíř-natěrač. V tomto školním roce přibyla ŠVS ve Všehrdech ještě pobočka ve věznici v Drahonicích, kde je zajišťována výuka v kurzech zahradník a celo-

životní vzdělávání, a to pro odsouzené ženy. Ve školním roce 2019/2020 bylo přijato celkem 182 žáků ve všech zmíněných aktivitách. Aktuální stav k 1. březnu 2020 byl 130 žáků.

Ve školním roce 2018/2019 se ve Všehrdech vyučilo a získalo výuční list celkem 17 žáků a 42 absolventů získalo certifikát z kurzů. V letošním roce se počítá s nárůstem vyučených žáků na číslo 26 a certifikátů by mělo být vydáno až 80. Výuku v současné době

zajišťuje 11 pedagogů a tým doplňuje asistentka vedoucího ŠVS.

Mezi vedením Věznice Všehrdy a školským vzdělávacím střediskem panuje úzká spolupráce. Žáci školy se podíleli na výrobě nábytku pro jednotlivá oddělení věznice. V letošním roce bylo vyrobeno 30 speciálních lékárníček pro ubytovny oddělení výkonu trestu, dále pak nespočet políček a botníků pro odsouzené a jiné drobnější výrobky v truhlářské dílně ŠVS.

KAŽDÝ, KDO PRACUJE VE VĚZEŇSTVÍ, MUSÍ BÝT SRDCAŘ

Ve Věznici Všehrdy pracuje již 17 let, na postu vrchního inspektora strážní služby pro eskortní službu od roku 2012. Ale v eskortní skupině působí mnohem déle. Jak to všechno začalo a jak je to dnes, tak na to jsem se zeptala svého kolegy Iva Budkovského.

Tak jak to vlastně všechno začalo, že ses rozhodl posílit řady příslušníků Věznice Všehrdy?

Před nástupem k vězeňské službě jsem měl obchod s autodily a vzhledem k velké konkurenci v tomto odvětví přemýšlel jsem o nějaké změně do budoucna. K nápadu jít právě do Věznice Všehrdy mě přesvědčil kamarád, který zde pracoval, a také zde již pracovala řada dalších známých. Do služebního poměru příslušníka VS ČR jsem byl přijat v červnu 2003. Po absolvování nástupního kurzu ve Stráži pod Ralskem mi byla ukončena zkušební doba a byl jsem ustanoven do funkce dozorce druhé třídy.

Takže do služby k odsouzeným, jak se říká, rovnýma nohama?

Myslím, že tato zkušenost byla dobrá a dá se využít i nyní. V té době jsem získal zkušenosti v jednání s odsouzenými, jak při jejich každodenním životě na ubytovnách, tak při plnění všech jejich povinností. Zejména pak na vnitřních pracovištích, kam byla spousta z nich zařazena. Později jsem přešel na oddělení vězeňské stráže a prošel si všemi vnitřními stanovišti.

Co rozhodlo o tom, že jsi příslušníkem eskortní služby již 13 let?

V roce 2006 jsem byl převelen do Věznice Praha-Ruzyně na eskorty k soudu s Berdychovským gangem. Tato životní zkušenost asi nejvíce ovlivnila

mé rozhodnutí stát se ve Věznici Všehrdy, jak se říká, eskortákem, když jsem byl osloven velitelem eskortní služby, který končil. V tomto období jsem byl často velen na eskorty k soudům, do zdravotních zařízení, k vyšetřovacím úkonům Policie České republiky, k předávání mladistvých do výchovných ústavů, k ústavnímu léčení a dalších druhů eskort, přičemž jsem v tomto směru nabíral zkušenosti. Od 1. ledna 2007 jsem byl ustanoven na služební místo strážný inspektor paraprčík a zařazen do eskortní skupiny.

Nemýlím-li se, tak vrchním inspektorem strážní služby pro eskortní službu jsi od roku 2012. Kolika příslušníkům v současnosti velíš?

Posledním krokem bylo to, že věznici bylo přiděleno služební místo vrchní inspektor strážní služby pro eskortní službu a já byl nadřízenými přesvědčen, abych se přihlásil do výběrového řízení na tuto funkci a od 1. 3. 2012 jsem byl ustanoven jako VISS – ES. Jako VISS – ES mám na starost i ranní směnu, tak pode mnou projde vlastně každý nový příslušník vězeňské stráže, kterému se vždy snažím předat své zkušenosti. Prošel jsem i kurzem řídicího střebele a při služební přípravě, pokud je to možné, pomáhám s výcvikem příslušníků.

Své zkušenosti, které jsem já získával ve svých začátcích od starších příslušníků, se postupně snažím předávat

mladší generaci a věřím, že i oni budou pokračovat v této tradici.

PORADNA DROGOVÉ PREVENCE

Poradna drogové prevence vznikla ve věznici v roce 2001 na základě vnitřních nařízení jako poradní orgán ředitele věznice s postavením komise v oblasti prevence zneužívání psychotropních aj. návykových látek a zacházení s drogově závislými a drogou ohroženými odsouzenými osobami. V souladu s projektem je poradna personálně obsazena pěti odbornými za-

Ale tato činnost není ve věznici jediná. Víím, že jsi součástí dalších skupin na oddělení vězeňské stráže. Můžeš nám to přiblížit?

To je pravda. Postupně jsem byl vyslán na různé zdokonalovací kurzy, např. sebeobranu, eskort do zdravotních zařízení, eskort zvlášť nebezpečných osob (EZNO) a podobně. Ve Věznici Všehrdy jsem zařazen do jednotky pod jednotným velením (JPJV) a k eskortám nebezpečných osob (ENO).

Mimo věznici se také snažíme o prezentaci vězeňské služby formou různých ukázek z činnosti příslušníků. Naše věznice spolupracuje s různými školami a obcemi v okolí, takže jsme celkem žádaní při různých dětských dnech nebo na letních táborech. Ukázkami zákroku proti ozbrojeným pachatelům nebo napadení eskorty se snažíme jako členové jednotky pod jednotným velením přiblížit práci VS veřejnosti.

Přemýšlel jsi někdy o tom, jestli tvůj krok byl správný?

Já si myslím, že každý si někdy řekne: Co tady dělám? Ale já bych závěrem chtěl říci, že každý, kdo pracuje ve vězeňství, musí být podle mě tak trochu srdcař a já tohoto životního kroku nelituji. Za ty roky jsem poznal mnoho lidí a se spoustou z nich nás pojí přátelství, které se přenáší i do soukromého života, kdy se navštěvujeme a spolu s celými rodinami cestujeme na společné dovolené, na kola nebo lyžařské zájezdy.

DUCHOVNÍ PÉČE VE VĚZNICI VŠEHRDY

Již druhým rokem vykonává ve Věznici Všehrdy duchovní péči kaplanka věznice Monika Černá. Požadavky Koncepce vězeňství do roku 2025 na uspokojování spirituálních potřeb odsouzených ve Věznici Všehrdy naplňuje nejen kaplanka věznice, ale i římskokatolický farář a dobrovolníci registrovaných církví a neziskových organizací, kteří do věznice docházejí.

Zájemci mohou využít některou z forem spirituální péče přímo v kapli objektu věznice. Nejčastěji se jedná o individuální pastorační pohovor, modlitbu či zpověď. Na bázi dobrovolnosti se mohou účastnit skupinových aktivit, jako je ztišení v kapli, bohoslužba Slova, společné čtení Písma a modlitba, rozhovory, sdílení, aj. Služby jsou denominačně nevyhraněné, určené věřícím všech církví, hledajícím či ateistům. Dvakrát v měsíci mají zájemci možnost účastnit se bohoslužeb pod vedením faráře Radima Vondráčka.

Pastorační péče se provádí v aktivní spolupráci s oddělením výkonu tres-

tu. Zohledňuje a konzultuje aktuální potřeby odsouzených s psychology, vychovateli, speciálními pedagogy, terapeuty a sociálním pracovníkem. Na spirituální péči se podílí hlavní kaplan vězeňské služby a kaplani ostatních věznic. Aktivní spolupráce se velmi osvědčila během jarní koronavirové pandemie. Kaplani vzájemně sdíleli boží slovo pro povzbuzení odsouzených a možnosti praktické pomoci. Sdružení kaplanů Vězeňské duchovenské služby (VDS) ve spolupráci s dobrovolnickou organizací Vězeňské duchovenské péče (VDP) nabídli finanční prostředky na šití roušek, dobití kreditu a nákup poštovních

Bronislava **Vetešníková**
Monika **Černá**

známek pro odsouzené ve finanční nouzi. V rámci postpenitenciární péče spolupracujeme s řadou křesťanských společenství (Apoštolská církev, Církev bez hranic, Evangelická církev metodistická (ECM), Křesťanské vzdělávací společenství Sintů a Romů (CSRA) a neziskovými organizacemi (Mezinárodní vězeňské společenství, VDP, Most k naději, TeenChallenge, Potravinová banka Ústeckého kraje aj.). Společně hledáme možnosti pro mentoring, pracovní uplatnění, finanční zajištění, bydlení, doléčování a sociální zázemí po propuštění.

Odsouzení s vážným zájmem o čtení Bible mohou získat vlastní výtisk; 100 ks zdarma poskytla organizace Eastern European Mission z Vídně. Letáčky se svědectvími z brněnské tiskové misie financoval sbor ECM Litoměřice jako podporu činnosti kaplanky, kterou do služby ve věznici vysílá. Na jednotlivých ubytovnách jsou k dispozici filmy s křesťanskou tematikou, rovněž dar ECM.

Ve spolupráci s Potravinovou bankou Ústeckého kraje získalo školské středisko věznice jednorázový potravinový dar pro cvičnou kuchyň oboru kuchař. Pro letošní rok se plánuje cyklus kulturních akcí na téma Změna v životě je možná, sérii osobních svědectví bývalých odsouzených, kteří se během výkonu trestu setkali s křesťanstvím a víra jim umožnila udělat zásadní změnu a obrátit k lepšímu životu. V plánu je rovněž vystoupení hudební skupiny Camna z Litoměřic a křesťanů ze střediska AC Chánov a CSRA Mladá Boleslav.

ENGLISH CORNER — VII

Language Programme Facilitating Polish – Czech Cooperation

The Czech Prison Service Academy has developed another unique programme within its language training. A former Polish prison director was invited to help facilitate a two-day workshop for a Czech group of eight prison professionals and four probation officers held in January 2020.

The goals were: improve communication skills with Polish counterparts, learn about the differences between the Czech and the Polish systems and share experience with organizing bilateral meetings.

The Czech and the Polish languages might seem quite similar to foreigners, but they differ a lot. They contain different sounds (phonemes) difficult to pronounce for each other. A number of words sound similar in both languages but they have totally different meanings, which often causes awkward misunderstandings. General Polish might be learnt either at language schools or with the help of dictionaries and textbooks. However, there is no penitentiary dictionary for Czech professionals who want to understand and be understood by their Polish colleagues.

That is why the seminar organized by the Czech Prison Service Academy can be considered highly practical.

Here is some participants' feedback:

A very inspiring and recharging meeting.

An enriching seminar useful for professional and personal development.

A highly professional and enthusiastic team of facilitators.

We have learnt a lot thanks to the leader's unique approach and innovative methods.

A fabulous opportunity to exchange information and experience.

The seminar helps to develop the Czech-Polish cooperation and to improve mutual understanding between Czech prison professionals and Czech probation officers.

Such language seminars should be supported by the prison and probation managers.

The team of trainers:

Iva Prudlová, the training programme initiator, coordinator and leader, joined the Prison Service of the Czech Republic in 2020. She was responsible for the international relations unit at the Office of the Director General between 2008 and 2014. Since 2014, she has been working at the Prison Service Academy as a specialist in staff education within international cooperation.

Jacek Matrejek, the seminar Polish facilitator, started to work for the Polish Prison Service in 1987. Between 2005 and 2012, he was Director of Tarnow Prison. He is retired now and works part-time in Nowy Wiśnicz Prison, Poland. He also volunteers as a probation officer. Jacek teaches penitentiary pedagogy in a private school.

Pavel Zange, the seminar coach, is a bilingual prison professional. He is Director of Ostrov Prison, Czech Republic.

UDRŽOVACÍ SEMINÁŘ ANGLIČTINY

Příslušníci a občanští zaměstnanci, kteří se věnují rozvoji svých komunikačních dovedností v anglickém jazyce, mají častěji možnost získat informace z první ruky od zahraničních delegací, se kterými se setkávají na území České republiky, ať ve svých organizačních jednotkách nebo třeba na mezinárodních konferencích. Mohou také využívat své znalosti cizích jazyků v zahraničí nejen jako účastníci stáží, workshopů či diskusí, ale také jako přednášející na konferencích či tlumočníci při zahraničních eskortách. Mívají zkušenosti s e-mailovým kontaktem se zahraničními partnery i s přípravou a organizací bilaterálních setkání a mezinárodních akcí. Není však reálné, aby vězeňský profesionál,

jakkoli jazykově vybavený, mohl osobně navštívit zahraniční věznice či seznámit se s vybranými specifiky všech vězeňských systémů, se kterými VS ČR spolupracuje. Poslední udržovací seminář angličtiny roku 2019 byl proto věnován předávání informací získaných díky mezinárodní spolupráci. Rozvoj interview skills, na který byl tento seminář také zaměřen, je využitelný mimo jiné v rámci leteckých eskort. Pro účastníky bylo důležité například i zdokonalování porozumění díky poslechovým cvičením vytvořeným týmem příslušníků pracujících v oblasti mezinárodních vztahů. Každá příležitost procvičovat a zvyšovat úroveň profesní angličtiny je cenná.

Akademie VS ČR vyvinula systém jazykového vzdělávání, do něhož se zapojuje nejen personál českých věznic. O semináře angličtiny mají zájem také zástupci Probační a mediační služby i zahraniční partneři, ať už jako účastníci nebo jako lektori. V roce 2020 budou v rámci těchto seminářů diskutována některá atraktivní témata jako například vězněné ženy a ženský personál v zahraničních věznicích nebo styly leadershipu a jejich dopad na věznice v zahraničí. Informace o jazykových programech mohou poskytnout personalisté organizačních jednotek nebo pedagogické oddělení Akademie VS ČR.

POUŽÍVÁNÍ TĚLESNÝCH SKENERŮ V OREGONU

Hledání účinných způsobů zachycení nedovolených předmětů při nástupu do věznice vedlo šerifa Dava Daniela k zavedení systému tělních rentgenů v oregonských okresních vazebních věznicích. Od té doby se průniky zakázaných předmětů, především drog, významně snížily.

Okres Josephine, kde Daniel působí, leží na vzdáleném jihozápadě Oregonu na ploše zhruba čtyř tisíc čtverečních kilometrů a je domovem přibližně 87 500 lidí. Okresní vazební věznice, vybudovaná v roce 2000, je situována ve správním městě okresu – Grants Pass, které je vzdáleno asi 50 kilometrů severně od kalifornských hranic. „Tělní rentgeny pomáhají strážným odhalit ukryté drogy či zbraně a zabraňují tak jejich průniku do vazebních věznic,” vysvětluje šerif Daniel. Působí v resortu justice v Oregonu již řadu let a do své funkce byl zvolen v listopadu 2014. Daniel zdědil oddělení s výrazným nedostatkem personálu, a proto usiluje získávat další lidi. Jeho úřad zabezpečuje výkon vazby asi pro přibližně 5 000 lidí ročně, ale lze očekávat, že jejich počet se v budoucnu zvýší. Čím více má šerif lidí, tím více delikventů se mu daří stíhat a zatýkat.

VÍCE PACHATELŮ, VÍCE DROG

S tím samozřejmě souvisí, že čím větší počet delikventů bude šerifův úřad stíhat, tím většímu počtu pokusů propagovat něco do věznice bude muset čelit. Největším nebezpečím jsou drogy. „Drogy jsou problémem v každé věznici,” řekl Daniel, „a neustále tu řešíme, jak jich zachytit co nejvíce.”

Jako na možné řešení tohoto problému narazil Daniel před časem na tělní skener B-SCAN společnosti Smiths Detection. Tento transmisní rentgeno-

vý snímač těla používají vězeňská zařízení ve Spojených státech k detekci ukrytých zakázaných předmětů. Šerif Daniel proto provedl průzkum a zjistil, že ačkoli je tato technologie poměrně účinná, v Oregonu ji používá pouze jeden okres. Prostřednictvím Sdružení šerifů v Oregonu se mu tedy podařilo přesvědčit dalších devět okresů, aby se připojily k tendru na společný nákup skenerů. „Díky tomu, že jsme technologie nakoupili ve větším množství, se nám podařilo ušetřit dost peněz,” uvedl. Použití tělního skeneru odstraňuje nutnost časově náročného ručního snímání a data takto získaná poskytují potřebné informace o ukrytých předmětech. Ovládání systému je snadné a jeho instalace ve vstupních prostorách věznic také. Daniel dodal, že stávající příjem vězňů nebylo zapotřebí zavedením tělního skenování nijak výrazněji měnit. „Vězňové procházejí příjmem, odevzdávají své věci, oblékají vězeňské uniformy a jako jeden z posledních kroků následuje rentgen. Je to jen další krok v procesu bezpečnostního scree-

ningu,” dodal. „Museli jsme nicméně získat výjimku od oregonského zdravotnického úřadu, abychom zařízení mohli používat, protože se jedná o rentgenový přístroj, ale to bylo jen papírování,” dodal.

DROG JE OPRAVDU MÉNĚ

Bezpečnost, ochrana vězňů a personálu je prvořadá a udržení drog mimo zdi věznice je kritickou součástí této snahy. Od instalace tělesných skenerů se množství průniků drog do věznic výrazně snížilo. „Našli jsme nože, heroin, metamfetamin a skener nám v tom velmi pomáhá,” zhodnotil šerif. Důležitý je také přístup ke kontrolovaným. Zadržení vědí, že budou skenováni, a mají šanci před vstupem do skeneru odevzdat jakékoli nedovolené předměty. „Máme tu jakýsi amnesty box, kam mohou dobrovolně odevzdat cokoli, aniž by se museli obávat nějakých následků,” řekl Daniel. „Ale pokud tuto možnost nevyužijí a něco zakázaného u nich najdeme, pak mají problém,” dodal.

<https://www.correctionsone.com>

ZE TMY KE SVĚTLU

Vězeňská služba ČR ve spolupráci s Vězeňskou duchovenskou péčí finišuje s realizací fotografického projektu Ze tmy ke světlu, který se uskutečnil pod záštitou ministra kultury a ministryně spravedlnosti. Hlavním aktérem tohoto projektu je přední český dokumentární fotograf, nositel mnoha ocenění a vyznamenání, profesor Jindřich Štreit. Jeho výstavy a publikace jsou známy a respektovány na celém světě. V České republice je nejuznávanějším fotografem zabývajícím se sociálními tématy s lidskými příběhy na okraji společnosti.

nisterstva spravedlnosti, ministerstva kultury, v Senátu PČR, Národní knihovny ČR, v galeriích a na dalších významných místech. Hlavním záměrem fotografického projektu je představení Střediska hospodářské činnosti Vězeňské služby ČR jako možného zaměstnavatele vězňů u externích subjektů, přiblížení činnosti zaměstnanců Vězeňské služby ČR z hlediska jejich resocializační práce s odsouzenými a v neposlední řadě také ukáze možnosti práce Vězeňské duchovenské péče. Projekt bude realizován prostřednictvím pořádání výstav, přednášek a doprovodných akcí v rámci představení souboru více jak 80 velkoformátových barevných fotografií.

Spolupráce s tímto autorem přináší projektu Ze tmy ke světlu společenskou prestiž a uměleckou kvalitu. Slavnostní vernisáž se uskuteční v galerijních prostorách Staroměstské radnice v Praze 18. srpna 2020. Pro veřejnost budou prostory přístupné od 19. srpna do 29. září.

Tím ale projekt neskončí. Další předpoklad prezentace je během slavnostního otevření Památníku českého vězeňství včetně tzv. Sekyrárny ve VV Praha-Pankrác po právě probíhající rekonstrukci. Předjednány jsou i další lokace - v tuto chvíli s časovým výhledem do roku 2022.

Vidět fotografie bude veřejnost moci vidět v prostorách generálního ředitelství VS ČR, vybraných věznic, mi-

NÁSTUPNÍ KURZ PRO NOVÉ DOBROVOLNÍKY

Devět zájemců o práci či službu ve věznici se připravovalo ve čtvrtek 5. března na celodenním nástupním kurzu, jehož cílem bylo naučit se rozumět odsouzeným a také chodu zařízení. Na kurzu v Zotavovně Vězeňské služby (VS) ČR v Praze, který každoročně organizuje Vězeňská duchovenská péče (VDP), přednášeli zástupce ředitele výkonu vazby a trestu na Generálním ředitelství VS a vysokoškolský pedagog Pavel Holubec, hlavní kaplan VS Pavel Kočnar, adiktolog Tomáš Koňák, psycholožka Soňa Haluzová a zakladatel VDP Bohdan Pivoňka.

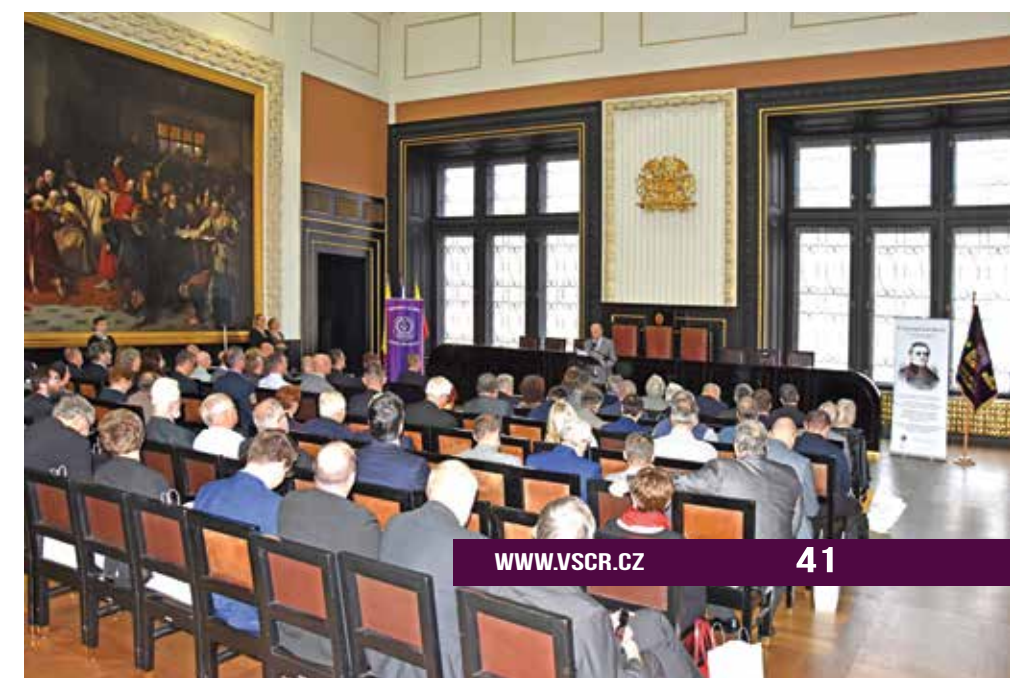

Pavel Holubec představil problematiku fungování českých věznic a otázky bezpečnosti, které musí respektovat také duchovenští pracovníci, dobrovolníci i kaplani. Pavel Kočnar hovořil o praktické službě 52 kaplanů, kteří se ve 35 věznicích věnují odsouzeným. Tomáš Koňák přednášel na kurzu VDP poprvé, a to o drogové problematice. Soňa Haluzová mimo jiné věnovala účastníkům užitečné praktické materiály, hovořila o různých typech odsouzených a odborném zacházení s nimi a vyjádřila přání lépe propojit činnost kaplanů s odbornými zaměstnanci věznic. Bohdan Pivoňka poutavě popsal historii VDP. Účastníci byli ze tří církví - římskokatolické, bratrské a adventistické.

„Nástupní kurz byl pro mne velmi inspirativní, oslovila mne profesionálně a odborně vedená témata a rád bych se stal dobrovolníkem Vězeňské duchovenské péče,“ vyjádřil hospicový kaplan z Čerčan, který je od narození na invalidním vozíku. Účastníci na závěr obdrželi certifikáty a předseda VDP Pavel Zvolánek poděkoval VS za prostory poskytnuté pro konání kurzu, přednášejícím za podnětná a přínosná témata, ostatním pak za pěknou atmosféru po celý den.

DVACETPĚT LET VDP

Na sklonku loňského roku slavil na Staroměstské radnici spolek Vězeňské duchovenské péče dvacet pět let od svého založení. Při této příležitosti bylo oceněno jedenáct dobrovolníků za svoji dlouholetou nezištnou službu lidem z okraje společnosti. Osobní poděkování a ocenění převzali z rukou generálního ředitele vězeňské služby Petra Dohnala a předsedy spolku Pavla Zvolánka.

NADAČNÍ HOKEJOVÉ UTKÁNÍ PODPOŘILO MOTOLSKÉ DĚTSKÉ KARDIOCENTRUM

Nadační extraligové hokejové utkání mezi Rytíři Kladno a týmem Mladé Boleslavi v úterý podpořilo dětské kardiocentrum v Praze-Motole. Na akci se organizačně podílela i Vězeňská služba ČR, jejíž generální ředitel Petr Dohnal divákům představil aktuální dobročinné projekty sboru.

Utkání, které skončilo 3:2 výhrou Kladna, divákům nabídlo nejen napínavý a dramatický sportovní zážitek, ale i dynamickou ukázkou napadení eskorty, která byla jedinečná i tím, že se poprvé uskutečnila na ledové ploše.

Zejména skalní kladenští fanoušci povzbuzovali zasahující příslušníky svým typickým skandováním: například když byl figurant – delikvent zajištěn a naložen do automobilu, diváci skandovali: „Už je tam!“ a když na ledové ploše zbýval poslední útočník k zajištění, volali: „Ještě jeden!“

Škoda, že nemůžu být s Vámi

POHÁDKOVÉ SNY

MARKA ŠNÁBLA

O tom, že i věznice může být místem plným inspirace a imagince, svědčí pohádková prvotina vrchního dozorce Vazební věznice Praha-Ruzyně Marka Šnábla, který je autorem napínavé dětské knihy Filipínek. Autor získal prostředky k vydání knihy prostřednictvím crowdfundingového portálu Pointa.cz.

Hrdinou knihy je lesní skřítek Filipínek, který na každé stránce knihy prožívá úžasná dobrodružství a s pomocí svých přátel i pána lesa se připravuje na poslední, nejdůležitější boj ve svém životě. Autor, Marek Šnábl tak zavádí čtenáře do krásného a tajemného lesního světa plného zvířátek, kouzelných bytostí a kvetoucích luk, který čtenáři přibližují i pozoruhodné ilustrace Martina Stehlíka, který je současně i grafikem celé knížky.

„Přes dvacet let se denně pracovně stýkám s lidmi, kteří se dostali za hranu zákona a skončili ve věznici. Jejich životy mě v mnohém obohacují, ale zároveň mi otevírají oči a připomínají, jak je důležité si v sobě udržet dobro a nepouštět zlo,“ říká autor Marek Šnábl.

Jeho kniha má silný příběh; každá kapitola má určité poslání a nejen malého čtenáře tak vybízí k zamyšlení. Ukazuje, jak potřebné je nezištně po-

máhat druhým, a zároveň varuje před sebestředností, nenávistí a zlobou. A právě s tou nakonec hlavní hrdina svede nejtěžší boj v životě. Kniha je psána neobyčejně kultivovaným a prostým jazykem a je velmi čtivá a snadno přístupná jak dětem, tak dospělým. Pohádková kniha je určena především dětem od sedmi let, ale i jejich rodičům či prarodičům... A vlastně všem čtenářům, kteří mají rádi pohádkové a dobrodružné příběhy s trochou tajemna.

Jaké jsou postavy knihy a kde se její příběh odehrává?

Hlavní postavou je lesní skřítek Filipínek, jehož posláním je pomáhat ostatním obyvatelům lesa. Při Filipínkově putování šumavskými lesy mu dělá společnost jeho nejlepší kamarád pavouk, pozná pyšného motýla Nádhéráčka, zachrání život víle Hlubince, pozná vodní království pána vod Bystřína a ještě spoustu dalších kamarádů a míst. Filipínek se řídí principem chovej se k ostatním, jak chceš, aby se oni chovali k tobě. Proto, kde může, pomůže, samozřejmě nezištně. Nejdůležitějším úkolem života skřítky Filipínka je boj proti zlému skřítkovi. Je to pohádka, takže vše dobře dopadne.

Komu je kniha především určena?

Kniha je určena pro děti od šesti let s tím, že těm mladším ji budou muset předčítat rodiče, protože jak skřítek stárne a moudří, začíná být i děj trochu složitější.

Jaké má kniha téma či poselství?

Kniha má dětem otevřít oči, na chvíli je donutit vypnout mobily a tablety

a v mysli si začít vytvářet krásný lesní svět plný dobra, lásky a přátelství.

Kdy a jak jste zjistil, že by tento příběh stál za vydání?

Pohádku jsem vymýšlel pro dceru, když jí byly asi tři roky, a tak trochu na nátlak rodiny, které se jednotlivé příběhy velmi líbily. Tak jsem to začal pomalu psát. Když bylo hotovo, knihu jsem uložil do šuplíku a už se k ní nevracel. Po nějaké době četla tchyně rozhovor s paní Mahdalovou z Pointy a dala mi ho přečíst. Zkusil jsem Pointu kontaktovat a asi pět měsíců už pracujeme na tom, aby kniha vyšla. Tohle období bylo nejhorší, protože se rozhodovalo, zda se na knihu vybere požadovaná finanční částka a zda tedy celá ta práce bude mít nějaký smysl. Přál bych si, aby kniha vyšla, protože času a energie jsem jí věnoval tolik, že by si to zasloužila.

Proč chcete být spisovatelem? A chcete vůbec?

Já spisovatelem nejsem a asi nebudu. Dříve jsem psal básně, kterých mám na kontě asi 200. Ale když už jsem vymyslel příběh, který se lidem líbí, řekl jsem si, že by byla škoda se o něj nepodělit s ostatními a částí čistého zisku z prodeje pomoci druhým. V

tomto případě jsem chtěl pomoci nadaci Dobrý Anděl. Byl jsem ale velmi zklamaný, když jsem oslovil některá média přímo napojená na tuto nada-

ci, seznámil je se svým záměrem, ale nikdo neodpověděl. O to více si vážím vaší nabídky pomoci.

Ukázka z knihy Filipínek

Vydání knihy lze podpořit na portálu Pointa.cz (<http://bit.ly/KupFilipinka>)

